

وش. . جلال ۽ بدو ۽ سا ج (ح م)

ن۽ وستاوم ب۽ ب۽رد۽ وام ب۽ خ۽م دا د۽ چم۽ و۽ د۽ زانم ل۽ پش۽تی ه۽ر
ورد۽ بین۽ی۽ ک۽ و۽ ه۽ شم۽ ند۽ی۽ ک۽ ه۽ ی۽ وام ل۽ د۽ کات جیاواز بیربک۽ م۽ و۽ و
باشتر بنووسم. ئ۽ وان۽ی ئ۽ م۽ و۽ دو۽ ند۽ و۽ کوو ی۽ ک۽ ب۽ راورد د۽ ک۽ ن
ه۽ تاوی سب۽ی نا بینن و شم۽ ش۽ری ج۽ هل تیژ د۽ ک۽ ن.

جوانترین داه۽ ند۽ر۽ کان ئ۽ وان۽ن ک۽ ناد۽ن و ب۽رد۽ وامی ب۽
خ۽ پ۽ گ۽ یانندن ئ۽ د۽ن خو۽ ندن۽ و۽ دایک۽ م۽ عریف۽ ی۽ ۽ شنبیر سوا۽ ک۽ رو و
ه۽ تیوی هیچ حیزب۽ ک۽ نی۽ ئ۽ م۽ ش۽ هیوا و ئازادی ئ۽ دات۽ جوان بنووس۽ت
و ئاگای ل۽ م۽ ژووی خ۽ی ب۽ت.

ب۽ ه۽ی ۽ مان۽ و۽ زانیم لینن و ستالین درندن۽ ن۽ ک۽ ب۽ ه۽ی ه۽زی
سووپای سوور۽ و۽. ت۽ ل۽ ست۽ی بازی دا ب۽ س۽ر پش۽تی باوکی دا و ش۽ و
ئاشتی نووسی و سامانی باوکی دا ب۽ ش۽ کرد و ه۽ ه۽ات ل۽ یاسای خ۽زان،
داب و ن۽ریت ب۽ م۽ خودا ئاگادار۽ ب۽ ه۽ی ه۽ شم۽ ند۽ چینای۽ تی۽ و۽
ئ۽ و کار۽ی ن۽ کرد. د۽ بوای۽ پ۽ شکین ل۽ پ۽ ناوی شیعر دا بکوژرای۽ ن۽ ک۽
ش۽ر۽ ف! چونکی قورسای۽ زمانی ۽ ووسی ل۽ س۽ر شانی بوو.

هیچ شو۽ ند۽کی دنیا ه۽ ند۽ی گوند۽ ک۽ی خ۽م خ۽ ش۽ ویست نی۽ ل۽ لام ب۽ م۽
ه۽ موو شار و مر۽ق و شارستان۽ی۽ تی مر۽ق ای۽ تی لای من جوانن و
قورسای۽ م۽ ژووی خ۽یان ه۽ ی۽.
ل۽ لای ژن خ۽یای۽ سپی ئ۽ گ۽ر د۽ نگ۽ ئاو ن۽ ب۽ت گ۽رانی ک۽ تر۽.

جلال ۽ بدو ۽ سا ج (ح م)

خ۽یای۽ سپی

ل۽ ب۽رد۽ی س۽ب۽رت ه۽ ک۽ و تم
در۽ خ۽ی س۽و پ۽ ک۽ نی
ک۽ تر گریا
دوو د۽م ل۽ ه۽ و۽ ستیان

ل۽ ناوکی س۽و د۽ چیت
کا ت۽ ک۽ د۽ یک۽ ن۽ چوار ب۽ ش
ناچیت۽ لای ک۽ سییان
ج۽ زد۽ ک۽ یت ت۽ نها
ه۽ ناس۽یان ه۽ بمژیت

ه۽ موو ۽ ژ۽ ک۽ د۽ بم۽ دوو ب۽ ش

دېم لېو
لېلای دایکم گېرانی دېو
لېرېش لېرېچاوی بېوارېکان
لېش قامېکانی تېرېنتې
پارچېکانی لېشم
بېدوواي خېم دا بېادېکېشم

کاتېک دېمان نېرن بې جېنگېکان
یان کاتېک دېمرین
پېش ئاو
با
ماچې تېرمېکانمان دېکات

پې درېی کرد
قاچ درېی کرد
هېنگاو درېی کرد لېگې بېگې
کېچې ئېو نېگېا
نېخېی لوول کرد
نې هېکشا

هېنگوېن دېت
خېشېویستی شیرینې
زوو تامی دېمرت

هېزاری
عېبېی کېمېایېتی نییې
بېکېو سېرشېی
سېرېکایېتیې

لې بازار
پېش کېلووپې
هېزی کار
خېی دېفرېشېت

پېتېک وا لې ملی
هېموو جیهان دا
هېزی پارې ای دېکېشې
دېچې
هېشمېندی لېدایک دېبې

جوانترین منای ئاو
خشیو یستی
ئادەم بە زووی و ت!

دوور مە
گوێگ لێر چاوەت
هەندێ بەبای ژیا نە

لێر هەموو ژ
چوار جار هەدەدە کەوم
لە بەردی ئێو
هەورازی لێژ
باشتر لە دەشتی دێکاوی

شیر تەمەن کورت
پەشکین چوو جەنگەو
لەبەر شەرف کوژرا
نەک هەنراو

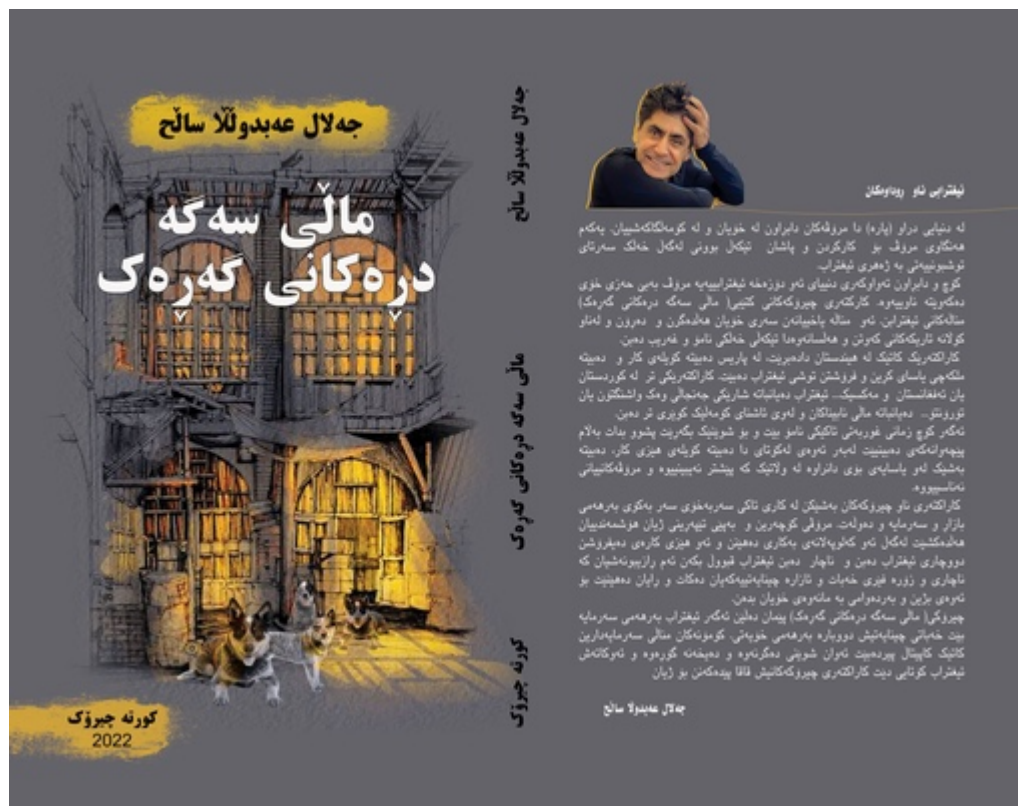
تەرنەتە گەم
بە شەقامی یانگ دا تەپەیم
چەپکەک پیچکەم لە دووکانی ژنەک بینی
وامزانی لەپا دایکەم

دوو کتەبی نووسەر جەلال عەبدوللە ساڵح

ماڵی سەگە دێکەکانی گەمەک ، ناو نیشانی کەمەمە کورتە چیرەکی جەلال
عەبدوللە ساڵح کە هاوکات لەگەڵ کەمەمە چیرەکی فەنیسا و
بەندەکانی ماریەدا ، چاپ و بەاو کرایو...
ماڵی سەگە دێکەکانی گەمەک ، لە هەشت کورتە چیرەک پەکھاتوو ،
مراویدیەکانی نەنکەم ، کەشەڕکەکی داود ، سەگەکی ئێش و دەیفد
، بیر و رییەکانی جەلال کرماشانی ، ماڵی سەگە دێکەکانی گەمەک ،

پښتني ژيان ، مالي نابينا و مټينځ ، قيفا خان و کښي فرونسکي ..

بم نزيکا نه کتبي فانيسا و باندي کاني ماري (چيرک) دوو بار چا پدي کړتو

لې تارکی دا څه تی سپی . جلال عبدو سا ح

تم بم لاسر پشته ه
لې ئاو دا گریانى ه
هشتا څه تکی سپیم
لې ناور سبیری بیری تی

د خولتو بې چواردورم دا دنگ
هاواری دا بانی عسر لگ و لگ من لې ت
باز ئدات بېسر گشته دم دا کرم
نې دمریت و نې دکوژریت و نې دزیت

قرچ قرچ دسووتت داری تم
دېن لې بېر مړگی گیتار بې م
بېم کونتن و هستان و نام بونی زیا نم
هشتا څه م لاسر گای سبیری تی

بېشی دکم لگ تیشکی خودا ووناکی تی
لگ لگ مانگی زیان لک دکموم نېم دوژمنی شو
بارانی ئاسمان د ناسنم بې باخی سووتاو
هشتا څه مېشی سووتاوی عرسم
لېسر لگای سبیری تی

تا نامی دگینم ئو دیوی شار دستی دگرم
تا خشتی قای کانی باپیرم هبت دیلانم
بې چاوی دووریت سویند دڅم
گیرفانم پې لې قالنچی څیا
سویندم بې گم سویندم گو
هشتا څه م لې ژر سبیری تی هتاوی تی

مگری لې شوی څیا دا
پېک نې ک دیکوژن نومدم
لې بېرچاوت، لېسر لگات، لې بېر تی

سوځند به و تيشكې لې ناو چاوتا نامبينه
هېشتا گڼم، هېتيوكم لېسر ځنگاي كېچي ته

خودا با به ئيماندار و ئاسمان به
باران با هېميشه مناي دانسقه ي ئاو به
چيم داو لې گوڼزان دې به بهين خېش به
لې دېگڼم نامېي به هېتيوي بمره
تهنها ځنگي گڼم هې به
چېند چركېك سحرې دېنگي ئاوم هې به
هېچم ناو

جار به جار
گوڼم لې دېنگي چېني ته به
هېچم ناوت با هېر خېم بم
لې ژر سېږي پټ دا بم
كړكېرم لې كارگېي گوڼي سپي و سووري ته
چېلادې دېك ځنادات ته هېمژم بهني ته
سېږېركم هې تا دېمرم لېگڼم ته

سـ فـرېك لـگـ ځـمـ 2ـ . . جـلال ءـ بدوـا ساـحـ

بېشي دووېم

سـ فـرېك دېكم لېگڼم!
سـ فـرېك دېمكات به هاوځي ئيغتراب و
كڼانې تاريخكېكاني دا بهان
سـ فـرېك بهرېو شوڼكې ناديار دېمبات
لې سـ فـرېك دا گيانوځي خېاوي قوتم ئادات
به كېتايي دېمكات به پارچېك لې خې
دېمئاڼت لې قزې قوځاوي خې
دېمكات به بېشك لې ئسقاڼ پيركېني مژووي خې.

سـ فـرېك دېمگرته باوش و دېمكوژت

سہ فہر دوور لہ جہ نجاہی شار
 بہ ہہ میسہ دہ ملاوہ نہت
 سہ فہرک دہ کم لہ گہہ خہم
 نہ تہم لہ گہہ دہیت و نہ ئو
 ہہڑی سہ فہرم دہ بہتہ شایہ کہ ترہکان
 لہ پاش خہم چہ ند مشتہک گہ نمی بیرہ وریان بہ بہ جہ دہ ہہہم!
 بہ ئاو دہہہم ئاگاہ لہیان بہت
 نہ فرہت لہ چہ قہ دہ کم ئازاریان بدات

[illegible]

س۔ ف۔ ر۔ ک۔ ل۔ گ۔ خ۔ م۔ ج۔ لال
ع۔ بدو۔ ا۔ سا۔ ح۔

چممه وا، جگله د
گله د مره، لق گوئی گره
نازانه سببی چی د به
ژیان ئهستایه نهکی دو نه

...

خړ لږ پټنج رڼی هڅور و
سیرم د کا و لږم ون د ب
خیا م وا ل لای خ ج
تشی و خوری د لاو ښ

...

چی ل جوانی تا فگ بک م؟
چاوم وک جار ان نایب ښ
ب کک لانی کچ دا د ښ م
د ل ل ښ دا ، قاج د ترس

...

ش و د ووات و تاریک داد
کک لانی خ م ت و او نا ب
کک لانی ونی ژیان د ب م
ن م ل ل ر سب ی ل و

...

وک چ ل ک د جریو ښ
هستی غ ریبیم ب ښ و
چن بگا ت ه تاوی د
پ ی هیلاکم ، ه نگاوی

...

د نگی م ل و جوانی گو
حی ما ندوم د لاو ښ
ښ و قیبل م ، ل ه رکو ب
ووی ت د ک م ، خ شم د و

کورته چیرک/ هاوو ییک تا مردن... جلال ع بدو سا ج

ل دوکانی پیاو ئمانییەک هاتم دەروو. تیشکی خەر تاوو کەش زەر بـتین بوو. هـستم بـ ماندوی دـکرد. لـ شـقامـکـ پـیمـوو و ئـویش بـرامبـرم وـستا بوو. بـ پـلـکـوتم هـنگاونان چـند وـنـیـکی قان کوغم بـجـ هـشت. وـنـیـکانی لـ ژورسـرمـوو بـ عـمودی کار بـای شـقامـکـوو هـواسرا بون و تینی گـرما دـبـیرزانـدن.

هـشتا هـتاوـکـ لـ گـرمـی ئیشکردان دا بوو. کـکارـکان عارـقی هـیلاکیان دـسـی! لقی درختـکان سـرقاـی باـندـکان بوون بـیـاستی چاوـوانی ئـووـم نـدـکرد بـو جـر بـشـژـم بـتایبـتی وختـکـ ئاوـم ئـدایـوو هـشتا وـا بـشوـنـمـوو. ترسام! ویستم تا هـزم تـدایـاکـم و خـم دـرباز بـکـم. بـمـچـیم بـ نـکـرا نـمـتوانی و هـزم نـبوو. لـو کاتـدا پاسـکـهات و سـرکـوتم. نـشم دـزانی بـ کو دـچـم؟ پارـی سـفـرـکـم داو لـ تـنـیشتی ژـنـک لـسـر کورسیـکـ دانـیستم.

پاش ۱۰ دـ خولـک لـ پاسـکـ دا بـزیم. دـم خـش بوو بـخـم گوت:

▪ هـرچـنـک بـت زگـارم بوو لـدـستی. بـمـام لـ ناکاو قـیـیـ گـرتم! وـک ئـووـی گـورـترین تاوانم کرد بـت چاوـکانی بـیـیـ ووخسارم منیش بـناچاری و بـدـم ترس و دـوـاوـکـوو هـوارم کرد بـسـری دا:

▪ چیت دـوت لـ من؟ بـ وازم لـنا هـنیت؟ ماندوو بوین لـگـ یـکـتری دا! نـفرـت لـ خـت و لـو ژیانـی چارـنووسـمی بـست بـ تـوو! بـ و بـگـای ژیانـی خـت بـگرـبـر. بـ و وازم لـ بهـنـ! دوزمنـکـم بـسـرنـجـوو بـیـ وانیـم! وـک ئـووـی لـو ئـژـوو لـدایک بووم بمناسـت پـی گـوتم:

▪ تـ لـ چ جـر مـخلوقـکـیت؟ من تا ئـستا مـرـقی وـک تـ پـ لـ گـونا ه و سـرـوو و ماندوم نـبینـو! باوـ ناکـم هـیچ یـکـک لـ هاوـکانـم چارـنووسـیان وـک منی لـ هـاتـبـت بـ هـی تـی کـچـریـیـو! تـ دـیـیـ بـ کـچ کردن هـاتوویتـ دنیا! کـچ لـگـ خـی دـتـبا، دـیـیت و دـیـیت بـ بـ ئـووـی ئارام بـگـریت. زوو پـم وتی و ئـستاش پـتی دـمـم:

▪ هـنـدـ خـت بـ کـشـی کـچ کـردنـوو سـرقا مـکـ! لـ گـوـکـیـوو مـچـ بـ شارـکی جـنـجـای و لـ کـکـانـکی

تاریکییوو ب شقامکی ترسناکی پ ل تاوانی. ماندوو بووم
هئند گام و شوئنت ک و تم! ل شوئندک ئارام بگر! ن فرتی
شیتانت ب رک و ت! ب س ئیتر وازبهئند! ب س کچ کردن و
ن سر و تن! ل و ت تی ه م و ام ب شوئن ت و. ب ش ویش ئ قر
ب خ ت ناگریت. ئ م ل تارانی و سبی ل پاریس، ه فتی
داها توو ل نیود لهی و ئ ژکی ک ل واشنگتنیت. ش قامکان
ماندوو بوون ب د ست و. ب یار ک ل د ست مندا نیی ئ گین
ن فر تم د کرد ل خ ت و ل م ژووی ک چکردنت! ئ و ت ل بیر
ن چ ت چار نووسم ب س تراو ب ت و و و تا مردنیش د ب ت
پ ک و بین.

بیرم ل شتی خراپ د کرد و. د مویت کارک بک م ه رگیز
نزیکم ن ب ت و. د مویت ب ی ک مین جار ناوی خ م ب ن م
ج لاد و بیکوژم و پ ب خ م س ر ملی و بیخنک نم و زگارم ب ت
ل د ستی! ل و کات دا س ر ق ای ئ و بووم چن ل ک ای خ می
بک م و ز رد پ ئا و ا بوو. ئ ویشم ل چا و ون بوو.
ها و ک م ب ئا گای ه نام و:

▪ ب س هاوار کردن! در نگ! ه ست! د ب ت بچین ب س ر کار.

ج لال ع بدو ا سا ج

چیر ک شیع ر / ئ نوشا ل د ریا -1- ج لال ع بدو ا سا ج

ب ش ی ی ک م

دانیش ل لام ئ نوشا

- با پیر گ ور م سونی بو
س ف و ی کان کردیان ب شیع
شار ک مان پ بون ل جول ک
د رب د ریان کردن
چون ب (ئ قسا)
د و ت بیان پ ک و نا

ئەنوشا

با وكميان لەسەر مقسەتەكى خووشەيد کرد
لەبەر ئەوەی قوماشەکی فەتاح پاشای عەمار پوی کوشت
کەرەکی مینا کوهری دراوسەمیان سوتاند
چونکی میزی کردبوو ناو کانی گەڕێک و مزگەوت
مامەشەیی پورزەم

لەبەر ئەوەی مایندەکی زاوێی نەدەکرد
پەشەخەرنشین بە بەرچاوی هەموو ئەسپی گەڕێکەو
قاپەکی شەرابی کرد بە قورگی دا
ماینی داماو بە سەرخەشی خەي کرد بە مای گەڕێگورگ دا و
خواردیان

ئەنوشا

نەکم ٤ چوار شوی کرد
٦٠ شەست ساڵ لەگەڵ چوار پیای
جەلادی کەتر دا ژیا
لە هەر چواریان ٥٠ پەنجە مەنای بو
مەنەکانی گەڕێک،

خوار،

چەوت،

کەچە بون

لەسەر کەرەکی

لە پەناوی قەڵەنجەیی

لەبەر خەتری شەمشەمە کوهرییەکی و

بە ئەوەی بزنەکی خەشە بەت

سەنگەریان لەیەکی گرت و بو بە شەڕیان

سوحانە

یەکی

لە

دوای یەکی

یەکتریان

لەتوپەت کرد

دانیش لە تەنیشتم ئەنوشا

با پەیکەرەو چایەکی دەستی بەهاری گەڕێکی نەرگەز بەینەو

چایی دەستی هاوێن پەڕ لە مەشولەي کوژراو

نەکی توشی پەتای بورانەو ببیت

پاشان لە من دا بەبەیت

ئەنوشا

تو سړی خو رڼاوی خو شکرې خېتان
 بیر له هیچ شتک مکرر و!
 کېدې کښې من و تېر؟
 چلېدک ناتوانت بېرته!
 ننگ له تاوس مان بگرت
 باران له گم دا بېرته
 مانگ تریفې خو شنو و
 ئاسمان به هېم یان به لک دروست بویت
 بق له ترسی قوز
 د نگی نوسا به
 کیسه له کاتې دست نوثر دا
 خو سوی مرد به
 مار له ترسی شې با کراسی فې دا به
 دانیشه له لام ئو نو شا
 کمره گو بگر
 (فېروز) به گرانې شین دکات
 (محمود) له شاعرې کی دا توو یې له موسا
 (عرافات) له وندېک دا
 به جامانې قوویشیو یشی ماشو برنجی ئیخوانو
 بیر له دوو تې کترکان دکاتو
 بهام له بیریان چوو:
 (ئقسا) وک نانې هورامی سفرې با پیرم
 له کښکی سپی دا
 له مثر
 له
 له
 له
 کراو!
 دانیشه له لام ئو نو شا
 با به تی بگم و
 دو ندې شو له ما ی ما نکی پیر بوم
 پې گوتم:
 ▪ دست یفسکی قومارچی و تاوانبار و خو یې بوو!
 پیاوکانی فېر کرد به تور ژنکانیان بکوژن
 نازم حکمت درې کرد پشت کوو
 دې به منا کی ئرم نی و کورد دان چو کا
 به تې لینین هخو تا

واک جلا دکانی (ئتا تورک) بیرى دکر دوا
 سلا دین ساختا چى بو
 دى بوايى بى يککم شمشىرى بىرگرى
 شيعرى ئنفاى بکوشتا يى
 کتلى بى سوز
 لى دوواي (قزاف) ي
 نامردى کرد خى نى کوشت
 دانيش لى لام ئنوشا
 وش چرپا ندى بى گوما
 فروغ هتا کو ئستا
 هزار شيعرى لى بار چوو
 دى يکى گى واک شيعى
 بى نى گريا
 پىرگرافىکى قى مور فاتحايى کى خودا حافىزى بى نى خوئند
 شاعيرى کى خوئى سى بى تى يک گوئى دى وايى پى نى بى خشى
 ئنوشا
 کا تى خرنشين
 ننگى ئاو دى بى سور
 ئو ماناي ئو يى سرتاي نى زيفى ثيا نى
 کا تى چى لى کى يک بىزو بى هاوين و دى کات
 لى بىر ئو يى لى لى لى لى (۱۰۰۱) هزارو يک جار پى يىوو
 لى بىر ئو يى تاوس حى سودى بى ننگى گو برد
 لى داخا خى هتا کى شا لى خومى قوز
 کا تى کى نوسرى کتلى بى کى دى روى توشى فى وش دى بى
 هتا کى ئو يى چونکى مىحراب بىر دى کات و لى هتا وى ئاخير
 دانيش لى تى نيشتم ئنوشا
 چيمان داو لى کى شى باران و هور
 چيمان داو لى فارسى کان
 گا بىرد دى کون
 لى دى ستک وانى چيا دا
 چيمان داو لى عر بى کان
 ئاسن دى سوتى نى
 لى تى نورى دى زى خا
 چيمان داو لى تورکى کان خو دى کى شن
 لى ناو ئى قيا نووس دا
 پى تىن لى هيتلر بى سرتى
 بايدى سى گى کى لى من و تى زيا تر خى ش دى وى

دایکی مایک جاکسن مـسیحیـ و و باوکی یـهودیـ
دانیش لـلام ئـنوشا
نیو کا ترمـری کـ
پـردی هـتاو دـکـوت
باران دـبارت
گوـک دـپشکوـت
دووی سی خولـکی کـ
با بـردک فـ ئـدات
بـری سـراویـک دـکـوت و دـمرت
کـس نازانـت
ماری سروشت بـچووـکانی دـخوات
یان تـفانی ژیان دـی کوژـت
ئـنوشا مـگری
نـ مراوی ئامـزای منـ
نـ بـچووـکانی پورزای تـیـ
وـرـ بـرامبـرم دابنیش ئـنوشا
من موی برـکانی مریـم دـپـوم
تـش تا بـ تـی سمـی ئادـم هـ کـش لـ خـنـ
ئـنوشا
خـزگـ تـ هـرمـ و منیش قـخ دـبوم
نـ چیرـکی ئیبلسمان دـبیست
نـ جـنگی وناکی و قوـ
لـبـر خاتری من و تـ
نـ شـقام دـبـتـ پرچی پـلگـ زـینـ
نـ مانگ دادـبـزت بـ لای حـوزـکی نـخـش
ئـستا بـت یان سبـینـ
مردن هـر دـ
وـرـ سـر کـم
بـکـا نـ تاریکـکانی بیرـوـریم دا دـتگـم

...

ش و ه و ا ي يان گ يان د ي ف د پ ا پ ا ك ي ت ق نرا و ت و و ه م و و
پ ا و ك ا ن ي ك و ژ را و ن . س ا ي ١٩٩٣ د ا د گ ا ب ي ا ر ي ب ي س ت س ا ل ز ي ن د ا ن ي ب
د ي ف د ر ك ر د . د و ا ي چ و ا ر م ا ن گ ج ي س ن ك و ژ ر ا . ئ ل ي س ا س ر ي خ ي
ه گ ر ت و پ ا ش د و و س ا ل ش و ن ي پ ا پ ا ك ي ت ر م ك ي ا ن د ز ي ي و .

■ !

غ و ر ب ت

ه ي چ و س ف ر و ه ي چ ... ج ل ا ل ع ب د و ا س ا ح

١

ه ن گ ا و م ن ا و ن ج م د ا
پ ا ر و پ و و د ر ا و م د س ت ك و ت
ب ا خ ي پ ل م ي و م د س ك و ت
ت ا و و س و ج و و ج ي ن گ ا و ن گ م د س ت ك و ت
ه ن ج ي ر ي پ ل ش ي ل م د س ت ك و ت
ژ ن ي ج و ا ن م د س ت ك و ت
پ ا ش ا ن
ه ي چ و س ف ر و ه ي چ

٢

د ر ي ا ي س و و ر م ب ي ن ي و ئ ا و ي ق ا و ي م ب ي ن ي
ش پ ل ي ق ا و م ب ي ن ي ه ن گ ا و ي ز ع ي ف م ب ي ن ي
ح و و ت ي چ و ا ر چ ا و م ب ي ن ي م ا س ي چ و ا ر ش ا خ م ب ي ن ي
ب ق ي ب ا د ا ر م ب ي ن ي
ك ي س ي د و و ق ا چ م ب ي ن ي
د و ا ي ئ م ا ن
ه ي چ و ه ي چ و ه ي چ ...

٣

لـسـر يـک گوـز سـمـر مـ کـوشت!
 لـسـر تـاريـکـي تـفـم لـ کـان کرد
 لـسـر جـنـوـک گوـچـکـي مـنا کـم بـي
 لـسـر وـشـک بـوونـي نـمـامـک نـفـر تـم کرد لـ خـم و خـاک
 لـسـر سـياسـت دـوورکـ و تـمـو لـ سـياسـت
 لـ سـر ئـنـفا خـوـنـد نـوـي کـتـبـم تـرک کرد
 لـسـر پـار بـووم جـلاد و سـرک و ئـنـدامـي پـرلـمان
 لـسـر ژيان ئـمـلاو ئـولـای مـردنـم مـاچ کرد
 لـسـر وـشـ گوـم لـ ئـامـژگـاري نووسـرکـي شـت گـرت
 ئـي دـوای ئـو
 بـسـري کـتر درـناکـم
 هـيچ و سـفر و هـيچ

ع

لـ بـر ئـوـي مـرـفـکـي نـامـم
 وـاشـتـنـگـتـن دـري کـردم
 تـرـنـتـ اوـي نـام
 مـکـ نـاردمـي بـ مـاـي وـها بـيـکـان
 تـارـان نـاردمـي بـ شـيـي حـوسـيـنـيـکـان
 لـيـنـين نـاردمـي بـ کـوشـتـنـي (مـنـشـفـيـکـان)
 مـووسـمـان نـاردمـي بـ مـاـي جـوـکـان
 ئـي دـوای ئـو

۵

لـسـر هـيچ
 فـي پـيريم گـرت
 کـرمـي غـريـبـيم خـوارد
 مـيزي کـرم تـام کرد
 ئـسـپـي خـيا مـ کـوشت
 چـکـي ئـمـريکـايـيم مـاچ کرد
 پـاـوي وـوسـم خـست سـرـسـرم
 ژـهـري ئـمـانـيـام وـک نـوقـو خـوارد
 وـک سـگ دـمـم کـرد و
 نـانـي قـشـم قـوت دـا
 بـوم بـ فـقـي تـرـسـکـي
 بـ زـمـدن کـا تـزـمـرم شـکـانـد

مووسوو مان بووم ب ژن بووم جوول ک
مووسوو مان بووم ب مارکس بووم شویعی
خواناس بووم ب پار بووم قاتیل
پاش ئ ما ن
هیچ و سفر و هیچ

ج لال ع بدو سا ج

شیعر / س بد ری ئا و ج لال ع بدو سا ج

A

من ئ و اد گرم

ئ گ ر ئ و ئا و وک من ابگر

من و ئ و ه ردو و کمان ی کتری اد گرین

ئ گ ر پرد وک ب راز شانی بشک

لافا و وک سرو وشت پک ن

B

ئ و ه تاوی شوم بوو وک خ م

ئ و ئ ست ر ی گ م بوو وک ب ردی د م

ئ و شا تووی سپی و

کک نی س ه م بوو

C

ئ و ل من دا ژیا وک خاک ب د ن گ بوو

ئو ل عسرا ئىي وىك دوئى

چارىكى نىي وىك پىر

دبىت وىك سبىن

ل چركىكى زيان دا جىم بى

D

ئو دىووا، وىك ئو دىچم

چوونمان پيوستى، وىك هاتىن دوئى

خو شىرىن ل خاكى نىرما

ھىمو دىين

وىك ئوان وىك بىفرى سبىن

E

من مليى نىك كىشى خىراكم ھىي

من ل ماى برسيىتى دىژىم

بى ئووى تىربوون نىمرم

دبىت مىز لانى سبىى بتىقنىم

بى ئووى وىك ل ناو برسيىتىدا نىمرم

دبىت قىپ ل سىوى ئادىم بىگرم

F

وىك سىوى سىوز قىسى مىزر

وىك چىن بىاىووك وىك بىفر سىپى

بى ئووى قىسى شىرىن بىت دبىت سىو بىمرىت

وىك چىن قىسى دىمرىت ھىرم لدايك دبىت

G

بـلای من و تـدا

سـیاریـک کـکی

سـریـر و خوار یـشت و کـوت

هـردو چاوی شکا

نـگـر سـیاریـک نـمردایـ

کـا نـکـ و وناک دـبوو

من دـمیش چاوی تـم دـبینی

خوـن دـگری... جـلال عـبدوـا ساـح

...

بـ ئـوی پـبکـنـت

باخ ی مرـفـ

چـم دـکـم کـم

بـی دـبـم

وازم هینا لـ یاری دووگـی

لـبـر ئـوی پیری هات بـ میوانیم

بانگم دـکـن، دـچـم بـ لایان

کـمـکـ هاوـی باشن

لـسـر کورسی ازیکردنیاں دادـنیشـم

چـپـی سـرکـوتنیاں بـ لـ ئـدـم،

پزیشکـکـم کـشـکی گـورـم کردم

ئـتر گـشتی بـراز ناخـم

ماـ دراوسـکـمان خـکی ئـکرانییاـ

هـموو ساـک

لـ ئـژی کـنـدا بانگم دـکا

دـچـم بـ لای گوـدـگرم

لـ قـسـو ئاوازی گـرانـیکـانی

پیـی دـم:

▪ سياست دځم!

لځو وځځو وځ چځق و مل

يځکتری دځ ناسن گځشت ناځم.

حځزم لځ ترځ يځ!

چوارسا ځځ شځراب ناځم وځ

لځ بځرخا تری سرووشت

شووشځ يځ کم لځ ځځنگی بځلاځووک

لځسځر ځځفځکځم دا ناو

چونکی دیاری کچځکځ کوځراوځکځی هاوځځم.

لځ ځځفغانستان شیعړځکی سووتان

قاچځکیان قرتان

لځ دووای نان خواردنی بځیا نییان

هځتا (مځندځلا)

ځازاد کرا

دځځځانځ سځر شځقامځکان

لځ (ځځفریقا)

(کورددځکان)

کځترځکیان وا لځ (قځفځس) دا

فیشځکی پځوځدځنځن

کځسوکارځکځم

سووپای (تورک)ځکان کوشتیان

ځځوکا تځی کځ (لینین)

هاورځی (ځځتا) بوو

لځ ترځرځنتځ

چوار کړځکاری ځځستځمبوځی

کارم لځگځځ دځکځن

مناځځکانیان (کورد)ی زانن

پیاوځکی (ځځران)ی

بځنی خوځی(زرځبار)ی لځدځت

(قاتل)ی ماسیځ کوځراوځکانی دووای کارځساتی ۱۹۷۹ر

لځو وځ ځاو ځاویناو وځ

لځرځ سوورځماسی دځفرځشځت

هځموو مانگځک دځچم بځلای

ځځو باسی (ځځفسنجان)یم بځ دځکات

من جځلادځکانی وځات

ځځو کا برایځی ناوی (ځځنفا) بوو

خځځکی(ووتبځ) بوو

(کورد) ک بوو چاوساغی
ب ز ر دایکم یان نارد ب لافاوی (ئ نفال)
ک چی خا م کت ب ک ی با پیری
ل س ر و ف ک ی ژوورس ری
داناو ب چاو زاری
ل ر ب کاری مر ف ا د ن ت
ب ب ت س گ ک و ا ن کانی شار
ل م س ر ز مینی ل ی کتری دا ب ا ن
ل مای ه ر مر ف ک ی نام
ورد شووش ی ژیان ژاو
خو ن د گری
ک س نا ی بیست!

س ب ری وش کان... ج لال ع بدو ا سا ج

ی ک

...

ژن ب بردمی
ب مای لقا گیا .
ئاو
گ رانی ب وتم
د ریا
ک و ت س ما

دوو

...

کچ کی ئ ر م نی
ف ری م س قای ئاوی کردم
زانی کوردم

س

...

براكم
لـ جـنگ دا كووژرا
دا يكـم وتـى:

▪ هـ موو سـربازـكان
مناـى يـ ژنـكانـن

چوار

...

بـزار بووم لـ لـو
هـ موو شـو وـك
دـبات بـ ماـى ماچ

پـنج

...

ژن
پـاو اـد هـنـت
بـ سـحـرى گـرى (ئاخـيرـت)
بـ فـى جـوولـكـ
بـ كووشـتارى مـژووى سوونـ
بـ شـيوـنى خوـنى شـعـ
بـ پـيامـى كووشـتنـى مووسا
بـ چـيرـكى نهـنى مـسـيح و كـكـسا
بـ دـيكتـاـرى پـرـليـتـاريا
بـ دـى بـرينـدارى خودا

...

سايه كلمات مرا

شيعر/ جـلال عبدولـلـ سالـحـى

۱

به خانه شاخه

چمن برد
آب
برایم خواند که دریا
به
رقص افتاد

۲

یه دختر ارمنی
بهم موسیقی آب
یاد داد
من
کردی یاد گرفتم

۳

برادرم در
جنگ کشته شد و
گفت:

▪ همه سربازان بچه
زنان هستند

۴

از
لب خسته ام .
او را هر شب به
خانه بوسه می برد

۵

زن
اونا مردها رو تمرین میکنن
با جادوی آخری
با فریب یهودیان
با کشتن تاریخ سُنْدُن
با سوگواری خون شبا
با پیام آسمان های موسیبا
با شور مقدس مسیح

چیرک / درمی دا بـان... جـلال ء بدو

کاتک چووم ناو چیشخانک، چـند قاپکی شکاوم بینی لـسـر
کاشیـکـان. دـستم کرد بـ کـکردنـوـیان خاولیـک هـواسرا بوو
نیووـی شـهـگـاـا بوو سمـی باوکم بیرکـوتـو کـ دووکـی
جگـر بـری کردبوون، خاولیـکـم لـبرد، وـنـی مـسیح م بینی لـ ناو
چوارچـوـیـکی خـ دا شـوـکـی لـ سـعاتـکـی باخـی باپیرمی دـکرد
بـ زنجیرـکی درـژـو قایم کرا بوو، بـشی دواوـی وـنـی ئـو کـچـ
بوو کاری دـکرد لـگـم دا (ئـلیسا) من وکـ چـن یـکـم جارم بوو
سواری شـمـندـفـر بـم هـرئاوا یـکـم جار م بوو مـدالیـی لـو
چـشـنـم بـینـم. ئاخر من قـرـچـکی ژـهـا تیم، غـریـم، نامـم بـ
خـم، کاری ئـزانـی من کـکردنـوـی پارچـکـانی خـم لـ ناو
کـانـی غـربـت و دا بـان دا.

درماتیت جداسازی

وقتی وارد رستوران شدم چند تا طرف شکسته روی صندوقدار دیدم. شروع کردم به جمع کردنشون، یه حوله نصف سیاه آویزون شده بود، و سبیل پدرم را به یاد آوردم که سیگار می کشید، حوله را برداشتم، تصویر مسیح را در قاب گردی به شکل ساعت باد دیدم. موهای پدربزرگم در زنجیره ای بلند بسته شده بود و قسمت پشتی تصویر دختر با من کار می کرد. الیاس با من کار می کرد که من اولین باری بودم که سوار قطار شدم و این اولین بار بود که مدالی مثل این را می دیدم. اما من یک کولی شرقی، غریبه، غریبه با خودم هستم و کار روزانه ام این است که قطعاتم را در خیابان های غربت جمع کنم و از هم جدا کنم.

ناحای. جلال بدو سا ج

ئو و شین د کات، ئو میش د مرآت
براکشی وتی: کو شتم!
شهید ب ئو وئی ن مرآت
ک یل ب ت؛ یاسا د شک ن ت.

گ رانی بوو؛ ل ما ی هست
عشق بوو؛ ب د ی م ب ست
ه تا کوو ش رف قیبل ت ب ت
نو نرت ب تا و ب نو نرت.

د ی ه ور؛ ک ل ئ دات
خو ننی ئاو، د یجوو نیت.
ژیان ق رزاری مردن ب ت
چار نیی د ب ت بدر ت

کا ت ک ت گ و د کوو ن ت
ن زاری د ی ئاو ئ د ت
س رش یی مر ف ه ست ت
حمی ئا فر ت بسو و ت ن ت

غیر ممکن (بدحای)
جلال عبدالله صالح

سوگواری می کند و امی می میرد
و برادرش گفت: من او را ک شتم.
او یک شهید است تا به عنوان برده نمرد
او قانون را می شکنند.

این یک آهنگ بود
در خانه عشق بود
برای قلب هدف، تا دعای شما
خالی و بدون نماز باشد.

قلب ابر که خون آب را می تپد
آن را حرکت می دهد. زندگی
مدیون مرگ است هیچ راه
حلی برای داده شدن وجود ندارد

وقتی گل ها را می کشند
قلب آب را درد می کنید
حیف است که یک فرد
رحمت زن را می سوزاند

خوی با نند کا نی ن نکم. . جلال
ء بدو ا سا ج

(ن نک) م
با پیریم ی وت:

▪ ژ ژ ز میل ی
میو و ت با ن ناردم.
ئوار ی چوارش م ی
(با نند) کا نی (باخ) ت ا ن سپارد
چوار گ رانیم با ب ن.
چوار جار
پ ت ن و وتم:

گو و
ژن
نگیان جوان
یان
بن

چوارش مم ی (۱۹۸۴)
"چوار" چرک یی د وویست
(گوند) کمان ووناک بب ت و
"نک" م
بی گام و:

▪ ه ر چوار براک ی
ل چوار ش ی جیاواز دا
(چاو) یان کو ر بوو
(د) یان
تا وژی (قیامت)
بووراو ت و

"نک" م
ه موو چوارش م ی
چار کی بوویستای ب پارش و
د چوو ب س رت نووری ژیان
چوار ت نک ک ئاردی ئ م ی
د کرد ب ه ویر ب سب ی
چوار (نان) یشی د کرد ب خ ر
ب ک تر کان
چوار ی ک ش
ب نیشتمان

(نک) م
ب ر ل و ی نان بک ش ت
چوار جار

دښی پښوا
پښش ئوښی (بیسمیلا)ی
لښ ئاو کا
چوار جار
دښگریا

(نښنک) م
تا
ژیا
لښ (ئښنفا) ی
ئو
ترسا

کا تښک
چوار (سښعات)
لښ خو دا
دښمرم
لښگښ (باران) ی
شښو دا
(نښنک) م
دښت
بښ
لام

رویای پرندگان
جلال عبدالله صالح

پدربزرگم
به مادر بزرگم گفت:
▪ روزی هیچ میوه ای

برایم نفرستادی
عصر چهارشنبه
به پرندگان
باغچه واگذار نکردید
که چهار آهنگ
به من بگویند.
چهار بار
به من نگفتید:
▪ گل ها و
زنان
زیبا هستند
یا بو می دهند.

چهارشنبه ۱۳۶۳ ثانیه های «چهار»
می خواستند
روستای ما روشن شود.
به او گفتم:

▪ هر چهار برادر
در چهار جنگ مختلف
کور شدند.

«مادر بزرگ»
باید برای پراکنش
زندگی مشکل ساز می شد،
امروز چهار تن آرد با خمیر
برای فردا درست می کرد و
چهار نان
برای کبوترها درست می کرد و
چهار تا
برای وطن.

قبل از اینکه

غذا بخورد،
چهار بار
صبر می کرد
قبل از اینکه بیسمیلا
چهار بار در
آب می جوشد.

مادر بزرگم
تا وقتی
که آنفلون
آب می شد
از آب
می ترسید.

مادرگ، دستتی. . جلال ع بدو
ساج

چیت؟ لم دوت:

▪ وش ی مان
گرا نی مل
دی ژن
دستی منن
نک جنگ!

لناو ئاو دا!
ترم بگن نا کا
ورر پکک و
بچین ب ما ی دیریا

ترسم! له و پياوله
تفنگي په يه!

له ككها نه كاني ژيان
د نكي شه دت.
سنگه ركه كان دوورن!
ژهر (با) او د نه
دووري نه وانمان
هغه ندي درې تا بووتكه
من ئا به وو قم
ته ئا گات له خت بهت!

چنه د جوانيت!
چي؟ بوو ناوت!
ببور!
شه ي سكه كاني نه و دوو اوچي
له سر له زتي چنه نه سقا نه
له بيري برده و!

دان م دكه م
به كه تره كان!
كه كه م ژان د يگره
به ر له وي شه كه تاي بهت

په ستا كاني به دا كه نه
په بوون له خو نه.
به ها و كه ي وت:

▪ جواني م رگ له و دا يه
ئيتره شه نا بينم

لڼ دوايي جڼنگ
چم چوو بڼ ماڼى باخ؛
پيى وت:

▪ بڼ نت خڼش،
شڼوت جوانڼ،
چن ماوټ!
ئو هو موو فيشڼكڼيان
پيوڼ ناوټ!

شيعر/ نيشتمانى زيځ... جڼلال وڼستا ءڼ بدوڼا

...
ڼڼژگارڼك
براى چڼو و
پورزاي لم بووم
نڼنكم شڼپڼل
با پيرڼشم وردڼ بڼردى كڼنارى چڼم
خڼم زيځڼكى چوارگڼشڼ بووم
بڼ زمانى ئاو ئڼدوام
دڼستم كورت و
سڼرم دڼستى خڼرڼتاو بوو
هاوڼڼ
هاوشارى و
خزميشم هاڼڼى ئاو بوون
بڼ ڼڼژ دڼچوومڼ سڼرپشتى گا بڼردڼك و
ياريم بڼ پرچى خڼر دڼكرد
شڼویش تاريخيم دڼپڼوا و
هڼتا باوڼشك گازی دڼگرت
پڼنچڼرڼى ما نغم دڼژمارد

...

نیشتمانم قوای بختی بخت خاوان بوو
هه رککس دهات
شتکی له درووست ده کرد
قو وک هه ویر
یه کک ده یکرد به شیتان و
یه کک کی که به حوشتی ما ی حوسه یین
لای چپ ده کرد به جنه که و
است به بوی ناو ده و شیو

...

ئه وار یه که
شه پله که هات په لی گرتم
خستمیه ژر سنگی پیری تاش به رد که
وونی کردم
له و ژر و گویم له هه نگاوی
په هه ور و
چا و یه ماچی بارانی گوند که مم
بیر له ماسی ده که م و و کانی کور ده لاو نم
به خه ده ده م:
ئاخه که ی بهت ده ست به که م ملی لم و
تیر له که ده و په به که نم
ئه و ی
له قو
دروستیان کرد
به و و خه نم

نازا نم! ئینجیل ده ست یفسکی کرد
به نووسه ریان قومار ... شیعر:

جہلالؔ بدوؔا ساؔج

...

فووم کرد
لہ تہزیؔ ووخساری
تاوان و سزا
مناہی خہم بیرکہ وتہوؔ
پیاوہک بہ شہؔژاویہوؔ
بہ ناو کہہا نی گوندہ کہہ ما نداؔ ایدہ کردو
ہاوارى دہ کردہ:
خہہ کینہؔ فریا کہہ ون
"نادر" سمہہ
دوہ شہو لہ ناو جہگا
"ئا فتاوی مینای"
بہ تہور کوشٹ
ترسام!
خہم شاردہوؔ
لہ ژہر کہہ واکہی دایکمدہ
ئہو ترسہ فہری دابہانی کردم
وہک پہست و پہراسووم
نووسان بہ ژیا نمہوؔ
نازانم!
ئہم ہہموو
لہ کتزازانی تہمہ نہہ
چہن؟ کہہ بکہمہوؔ

...

ئہ مشہو
قاچم بہ دابہان لہ خہم
تا قی کردہوؔ
گہ یا ندمیہہ
شہ قامی سیبریای ژیان
جگہ لہ سہبہر کہہی خہم
نہ دہستہ یفسکیم بینی
نہ اسکہ لینکہ فیشا
سہیریؔ ووخساری
جہلادی تہور دہ کہہم

لـ ځـ نـگـي خوځـنـي
پـيـر ټـرـنـځـک د ځـچـت
لـ ما ځـي مـ ټـرووـي
تاوان و سزا

۲

گـځـا نـځـو ځـ بـ لـي مـنا ځـيـم

...

ځـ "پـيچک" م ووت:
نـځـو ځـ ټـځـي
قـمـسـځـځـځـځـي تـم داکـځـ ندو
چوین ځـ ما ځـي "ځـواښ" پـځـکـځـو
کـځـنـجـي ژيا نم گرت
نـځـسـتا لـ نـځـخـځـځـځـځـي تـځـنـيا یدام
هـيچ د ځـرما نـځـکـي نـځـر
و ځـک پـځـکـځـنـي تـځـ
چاکم نا کا تـځـو
کـځـي؟ سـځـردا نم د ځـکـځـيت
نـځـو دوو ځـا ځـند ځـي
تـځـ با نـگت د ځـکردن
"ځـو ځـي" و "هـځـگر"
لـو ځـ ټـځـو ځـ تـفـځـنـگ
ځـا ويناون
ځـ من و تـځـ
د ځـگرين
ما نـيا نـگرتوو
لـ خو ځـندن

۳

سـځـما ځـ گو

...

گو ځـم لـ دا يکم بوو
نـزاي د ځـکرد:
هـيچ نـځـو ځـي ئا د ځـمـځـک
هـيچ زیند ځـو ځـرک
ئا زاري پـځـنـځـگات
کـځـچـي لـ ناو پـيا ځـ چاکـځـيدا
لـ تـځـنـيشت سـځـرپـځـشي
خـيا ځـيـځـو

مَشَکی دووگیان
با ی مَرگی اَد و شاند
ب دایکم وت:
نزا کردنت
مَشی
زگار ن کرد
ل مَرگ
و ر ل گ م
ب ی ب ک نار د ریا
گو ل باران بگرین
گ رانی د ت ب ژیان
س یری س مای
ماسی بک یین
ب نگی
کراسی مانگ
و ر ل گ م
ل س ر سنگی
ن م ف رشی دایک و فرزند
ب ت نها من و ت
ه پ یین ل گ
ن و گو ن نگا و نگا نی
ن م ن وار ی
بوون ب میوانی
پ نج ر ی
ژوور ک مان

گ ا ن و ی ن گ ... ه ن را و /
ج لال ع بد و ا سا ج

باخ ئا بـوو قـيـ، دـبـر دـترسـ

...

گـگـا با دـگرـ. لق قـي دـشـکـ

باخچه سهرپـشي سهوزي دهژاکـ

...

کيسهـي پيري ژـر کـتـريـي تـيـ

نازانـ په نا بـ کام شوـن بهرـ؟

...

سـوي سـدـکـات، چـقـقـ دـترسـ

گورگ دهـلوورـنـ، گا دهـبـيـنـ

...

بـق به چه ند بازـ بهـره و گـم دهـچـ

واز لـ کوشتنـي مـشـولـ دـنـ

...

ماری کـ نار گـم، چاوي دهـخورـنـ

بـ ژـر گا بـردـي قـدپا ـ دـبـيـ

...

دهـنگـي بروسکه و ناـهي هـور دـ

چهـخماخه دهـستي گـي هـدهـبـيـ

...

کـتر هـلانـي جوانـي دهـووـخـ

لـ کـشي حـوزا بـچـوي دـخنـکـ

...

کـونـبـ بووي پير باـي لـکـدـنـ

خـشي نازانـ بـ کوـ با دـگرـ

...

لای لووتکـي چيا، لـ پا ـ قـدپا ـ

هـهـ بـ اوـي ئاسک دـگـگـ

۲

لـ دووای چـ ند ژـ خـره تاو هـدـ

تارای بووکښنی سرووشت لادښبر

...

ماسی بښ گڼمی قوښ پښده که نه

لووتی لښ کښفی بښفرائو دښخشښښ

...

لښ ژوور سښری باخ، باښندښ دښفښښ

بښ نیشتمانی دارستان دهچښ

...

لښ بښردښم دښرگای کلښره دارښ

له ته نیشست سنگی گا بهردی شاخښ

...

سمښرښ پشستی بښری دښخورښښ

بښ شانی سښوزی لق پښدښکښ نه

...

ښښش و سپی و بښر کښروښشی لاښښ

قونښ قونښ دښښښن کلکیان دښلښقښ

...

تا دښریا و باران، دارستان هښبښ

ژیان ناوښسښ و گښرانی دښښښ

...

پایز نا توانښ چیا ښووښښښ

هښموو دارستان لښښښگ دښربښښښ

هښنراوښ/ جښلال ښبدوښا ساښج/ تښرښنتښ

ئاۋانشىن: تارىخىي ئىنتىزام ۋە نىزاۋىيەت: جەلالىيەت بىلەن سادىقلىق

۱

نىۋىيەتلىك

كۈشتى

شەپقەتلىك كىشىلەر

بىر چۈشەنچە

نەزەرىيەلىك

ئىتتىپاقىيلىق

نەزەرىيەلىك

نەزەرىيە

بىر ئادەم

2

“مارف”ى ھەم ھەم

خەلقنىڭ ئىززەتلىك ھەم ھەم

خەلقنىڭ كۈچى

شەپقەتلىك ھەم ھەم

بىر شەپقەتلىك

غەرىبىيەتلىك ھەم ھەم

بىر شەپقەتلىك

“ھەم تاۋ”ى ھەم ھەم

ئىتتىپاقىيلىق

گۈللەيدىغان ھەم ھەم

بىر مەدەنىيەت

شىئىر

3

ئىتتىپاقىيلىق ھەم ھەم

مەدەنىيەتلىك ھەم ھەم

گۈللەيدىغان ھەم ھەم

بىر تەننىيەت

پەننىيەتلىك ھەم ھەم

دەستلىك ھەم ھەم

۴

چەكلىمە “سەمىيەت”ى

بیر و ریم
ملوانک ی ک
وا ل ملی
گوند ک م
:

خ زگی شیعر ... ج لال ء بدو ا سا ح

ز ر جار ویستووم شیعر ن نووسم ب م کا تک شو و گازی ل گرتووم
پ نام برد ت و
ب لای ئ م د لال تی استگی شاعیر ل گ و و دنیایی نووسین،
نه نی ک ل و دای
من ب پ ی م م م و ناسیاو م ل گ د قی شیعریدا ب ما و ی
۴۰ سا ک چی ه شتا
نایناسم ه ر جار ی ب ج ر ک خ یم پیشان ئ دات، جوانی شیعر
ل و دای سنووری
نیشتمان و جیهان ت د پ م م م ت.

شیعر د کر ت م رگی ک ر پ ی ک ب ت پ ش ل دایک وونی یان ش م ش ک ب ت
دژی شت
ناشیرینی کانی زیان، د کر ت ت ماشا کردنی ت رمی غور ب ت ب ت ل س ر
ت خ ت ش ری
م نفا، یان خ زگی ی ک ب ت ب د ن ک ک "زیخ" کا تک م ر ف ه ش م ندان
ه ست د کات
بوو ت ک ا .

خ زگی زیخ
شیعر {ج لال ء بدو ا سا ح}
ت ر ن ت ک ن دا

ئەگەر
 لى "ما"نى ئاۋدانى
 دىنكىك "زىخ" دى بووم
 'پىاۋ'ك
 وىك سىلىرى 'برا'كىم
 بى "تەنگى" تىلىتىدۇ
 دوۋام نى دىكىت
 جانتاكىم پىلى دى بووم
 لى 'قال'نىچى 'غەرىب'ى
 ئىزى دى جار
 لى بىردىم
 'گو'ى 'ژن' كىدا
 نى دى نوۋشتا مەۋ
 بى تىزىك پىكىكىن
 بى مشتەك دىلىۋا يى
 ۲

ئەگەر "چە"كى
 ئىنگىزەن مەشى دى بووم
 ھەموو ئىزىك
 خەمى باخچەم نى دى بووم
 نى مەدەت:
 جەنە
 بى بىلى ناخەشە؟
 بى شەۋ بى تەرىفە"
 مەۋا نى دىلىرى؟
 بى دى بىت
 بى پىلىرى "مەنفا"دا
 سىركەۋوم
 تەقەپەك
 لى سەۋى
 "ئەدەم"ى
 شەۋ بىگرم
 ۳

ئەگەر "زىخ"ى
 ناۋ باۋەشى
 چەمەك دى بووم
 نى مەدە ناسى

“تفنگ”ی مـرگی کـتر کان
 نـد دـبوومـ ها و بـشی
 “جنگ”ی
 “مراف” گشتخـر کان
 کـان بـ کـان
 ‘سگ’ی حیزب
 دوام نـد کـوت
 بـنی نـد کـردم
 لـ بـردم کـلاوی ژیان دا
 “وو”ی
 مـزهبـ
 ع

ئـگـر
 لـ کـناری چـمـک
 دـنکـک زیخ دـبووم
 “ئاین”ی
 بـ دیاری نـد کـردم
 “باوک”م
 نووشتـ“ی ” فـ“ی
 هـنـد دـواسی
 بـ شانی تـمـنـم دا
 “دایک”م
 نـیدـیخستم گـو
 “دست”ی جـلادی باـند
 نـد گـریام
 بـلای باخی سووتاوی
 گوند کـم و
 درختی مـژووی
 ‘شـهید’و
 هـنـد دـمژی
 ژـهری “شار”ی با پیرم
 لـ بـرچاوم دا
 سـریان نـد بـی
 بـ شمشـری ئایـت
 تاوسی
 “ زـردـشت”م

ئۆگەر دىنكىك "زىخ"ى
 ئىسمىر بوومايى
 لىسىر پىشتى گىلىك
 قا قا پىددىكىم
 بى پىشتى كوولى
 "با"ى كىكىوت
 مژدى ئىيا نىلى ئاوى
 بى دىھىنام
 باران
 كراسى ئاسوودىم
 لىلىر دىكىد
 لىگىلى گىرانى ھىتاو
 دىچووم بى شايى
 چىو و لم

٦

ئۆگەر "زىخ"ى
 ناو "تاق"ى
 كىنار كى دىبووم
 نى ھىزى كارم دىناسى
 نى چىپىچى
 خاۋىن گارگى
 نى ھىشمىندىم
 دىبىخى بى پارى
 نى دىبووم ھاۋىلى
 "سىگ"ى مىنفا
 چار نووسم نى دىبوو
 كىفى دىمى سىگى
 كاتىك
 لى خاۋىن كى دىوۋىلى

٧

ئاخ ئۆگەر "زىخ"ى
 ناو 'چىوز'ى باخ دىبووم
 نى چاوى
 پى لى فرمىسك و
 نى برىنى پىشتى
 'دىلى'كىم دىبىنى
 نى گوۋىم لى 'مىچىمىچ'ى

‘دَم’ ی توو تـ کا نی دـ بوو
نـ پـیان دـ و تم:
باخـ وان
بارووت دـ خا تـ
نا و میوـ و
دـ ر خوار دی
‘ورچ’ ی
دوو گیا نی ئـ دات

۸

ئـ گـر “زیخ” ی
نا و “دـ” ی
دـ ریا دـ بووم
ئـ وکا تـ
دا یکم
کتـ بی گـ ای
بـ رزنـ دـ کردـ و لـ م
لـ زـ ت لـ میوـ ی
باخ نـ بینم
برا کا نم
نـ یا ندـ خستمـ
سـر پـشتی ‘با’ ی ئـ ژگار
لـ تـ نـ کـ ی “درـ” یان نـ ئـ دا
لـ نا و شاری گـ مژـ یی دا
منا ئـ کا نی عـ شیرـ تم
نیشتما نیان ‘نـ دـ فرـ شت’
بـ پـ کـ نینـ کی
” گـ مژا نـ” ی
ئاخوون
“ها وـ” کا نم
لـ گـ کـ کی بیرـ وـ ری دا
نـ دـ گریان
بـ دوای تـ رمی غـ ربیم دا

۹

ئـ گـر “زیخ” ی
نا و دـ ی ئـ قیا نووس دـ بووم
ئـ وکا تا نـ ی بـ تا قـ تی
گـ و جی دـ کردم

دستم دځکردۍ ملی
“لم”ی هاووېم
نځواران کا تځک شنځ با
ماچی با ځندۍ کانی دځکرد
سځردانی

‘کچ’ی ‘چ’و’م دځکرد
هځواځی

باځی شکاوی

شځپځلم

دځدځپرسی

دځچووم بځ گځځځکی قځوزځ
گځځم دځگرت

لځ گځرانی بځق

یاریم بځ “سمځل”ی

مځشوولځ دځکرد

خځم هځځځځدایځ

سځر پځشتی کیسځځی پیر

لځم کځنارځوځ دځیبردم

بځ نځوبځری قځراغ چځم

لځسځر برځی قرزاځ

دادځنیشم

تا بمگځیځنځتځ

بنی نځقیا نووس

بځنځوځی تځماشای

شای

“کیسځځ”ی پیر بکځم

دځچووم بځ ئا هځنگی ماسی

هځځدځپځیم

لځگځځ قرزاځی حځوت سځر

بځ “حووت”م دځوت:

بمهاځځ

قووتم بدځ

تځ لځ مرځق جوا نتریت

“چځک” ت نیځ بمکوژیت!

د سټگ ... ج لال ء بدو سا ج

ل ش قامی کو ر و ری
چا و د گ م ب پین چی!
د یم ئا خ ک س ه ب
ه ندی ئ و پ و بنا س

...

ب ر گدروو چ ن د توا ن؟
ب ت ق د رزی بدو ن
میوو فر ش چ ن د زان؟
تر ه ناری خ شد و
ب س عات چی پ د ک ن
کا ت قورمیش ما ند گر

...

ش قامی خ یا ج د م
د گ م لای
د رگای پیری نادى ش وان
ی ک جگ ر ی
م راق و ژان د ک ش ت
ی ک کی ک
ه شی ونی میوان لای
ت ز ک م ز و
حی پ ک کی ئ وار
ه تا ک م
ژ هری ژیا نی ل ب ر ت
منیش ه روا
بیر ل ت م نی منا یم
د ک م و
کا ت ک ل د ستنی ش یتا نی
شار و باو کم ه ها تم و
له به ردهم ده رگای با ه کان
ل ژر ب فر و گ رما ، باران
اد و ستام

دانه دانه
پاکه تی جگره رم ده فرشته
به پیاو مسته کانی شار
تا نیوشه و
تا برسیه تی ده یگریا ندم
په او ی گه ی قومارچیم
به یاخ ده کرد
به دوو
سه
مشت

نووقه ی ژیان

...

جگره ی ناو پاکه ته کان
هه موو سووتان
بوون به دووکه
له سر شانی "با" دانیشتن
په او ی
ورگیان ته قی
به گه نیان کرد
پیاوه کانیشت
هه ند حوتی جه نگ
قووتیدان
هه ندکی کی که
وکه چه له که
به رگه ی قی به فری نه گرت
هه ق بوو و
هه ندکیشیان
بوون به ده او ی سه رما ی
که چی ته نها من مام و
بومه به قی حوزی ژیان

“پاس-وان” ی ژيان ... “شعر” ی ج-لال ع-بدو-ا سا-ج

۱

“پاس-وان” ی
ب-رد-رگای
“لووت”
ل-س-ر س-ک-ی
“لج”
دا نیشیوو
“سم-”

...

۲

“م-شک-” ی
خواردن و
“ئاو”
“ما-” ی
“سپل”
سک

...

۳

“س-نگ-ر” ی
“د-”
ب- دیواری
“پشت” و
دا کوو تراو
پ-راسوو

...

۴

“منا-” کا نی
“س-ر” ن
“دووژمن” ی

یہ کترین
"چا و" و
"گو"

...

۵

"ک وچک" ی
نا و " د م" م
"کلیل" ی
"د رگا" ی
قسہ کرد نہ
"زمان"

...

۶

ہر رکہ سہک
بمرت
دہ بے ت بے ک ک ک ک ی
"تا بووت"
شان

...

۷

دا نیشوو
لہ سہر "کورس" ی
گشت
"پورزا" ی
"د دان"
چا و
"فہرمان" ی
"پہ نجہ" ی
نینہک

...

۸

"ہا و" ی
"خوہن"
"خزم" ی
"جگہر" ی
"سپہ"

“سـفـر” ی “پـور” م ... شـعـر: جـلال عـبدوـلـا ساـج

بـ “سـفـر” ی
“درخت” کا ندا دیزانی
تمـنی دارستان
چـند سـد دـی؟
بـ هاوینی خـشد و ت
میو؟
کا تـک با نـد دـیخو نـد
بـ “ئاو” دـکرد
“ئینجا نـ” ی بـر هیوان؟

“پـور” م

لـ “پایز” دا
گوناہی “مـ” ی
باس دـکرد
بـ دارھـرم
بـ یحـا نـ” ی “دـووت:
نـ تـر لـ ژن
تکای دـکرد لـ لافاو
دـپا ایـو لـ ئاو
ئاگایان لـ گـرای ماسی بـت

“پـور” م

بـ ئـوی پـکـنـت
باخ
حـوزی پـکرد
لـ “نـگ” ی مانـگ
پـور” م

هه موو "ء سر" ك
باسى سبه يندى
دكرد بى دايكم
جار ك
گو لم لى بوو
پى ووت:
ئو وند
جگر م نر
بى "ما" ى گيرفان
دستى ژهر

تووتن

ئنگى "كراس" كى بىرى
هه ناسى هور بوو
فتى سارى
گى ماى باخ بوو
"ح" ى
ئنگى "زرد" پى
ك نار چم بوو

"پور" م

چوار "چم" ى عاشقى هه بوو
"گوند" كى
"پور" م
"منا" كانى
هه ميش شىان بوو
كاتك باران دى باري
دپارا يوى لى سرووشت
هه ر "چوار" يان
بكا بى يىك دى رىا
لى تاو "خفت" ى تاو
مرد "پورم"
"منا" كانى
"چم" يان دابش

ماسیہ کا نیش

ہم موو مردن

...

”دہ پ“ ہک باران بوو

گہ ایو

بہ لای دہ ریا

پورم

نہ ”دہ“ی دہ کرایو

بہ ہنگی

کہاوی سہری

برا کا نی

نہ بہ فہی زہ ردہ خہ نی

کوہ کا نی

پورم

تہ زہک ہنگ بوو

لہ سہر سنگی گہا

ہہ تا کوو مرد

ہووی لہ ”مہراب“ی باخ بوو

کا تہک بہ جہی ہہ شتم

لہ ”دہ“مدا

ناشتم

تہ زی ”تہرم“کہی

”پور“م

...

سہ ردانی گہ ... جہ لال عہ بدوہا ساہ

بہ چہ ند ہہ فتہ ؟

لاولاو

دہستی دہ گاتہ بہ رہہ یوان

پاش سہا و کردن

لڼ گوڼ و گڼز
سږی بندت بڼ پڼ نجڼرڼی
دیواری گڼوڼ
تڼ ماشای نڼ نکم بکات
کوڼ کوڼ
بڼ بڼرماڼ و
عڼ ینڼ کڼ کڼی
دڼ گڼوڼ تڼ

...

چڼ ند ڼوڼ ژړی پڼ دڼ چڼ ت ؟
دا یکم
کڼ اوڼک بچنڼت
لڼ ڼوڼ نگی ما نڼ
بڼ باو کم
ئویش بڼ یا نی جڼ ژن
لڼ سږی بکات
بڼ کڼوڼ یا نی شارد ا
ما ڼ بڼ ما ڼ بگڼوڼ ت
بڼ مشتهک ئاشتی
بڼ گیرفانڼک پڼ کڼ نین

...

چڼ ند دڼ خایڼ نڼ ت ؟
کچڼ کڼی دراوسڼ مان
لڼ ڼوڼ نگی هڼ تاو
سږوی بیرڼوڼ ری
بخاتڼ زڼ میلڼی
تڼ مڼ نڼوڼ
بڼ دیاری بیبات
بڼ گڼوڼ ستان
بڼ لای هاوڼوڼ
شهیدڼ کڼی

...

چڼ ند دڼ خایڼ نڼ ت
بگڼ مڼ گڼوڼ ستان
گوڼوڼ کڼ م بپڼوم
کڼ لڼ کڼ م بکڼ شم

...

چرپ ۽ جڳلال ۽ بدو ٻا سا جڳ

...

خوڻي

خاڪ

شھيد

...

دٻي

گيرفا ٺ

پار

...

دايڪ

زما ٺي

ٺوڻو ٺي

...

هٿلڪ

دٻا شڪت

قومي

دٻا مرڻ

...

هور

ٺا سما ٺي

اونا

گڏا

با

...

چم

دٻا شتي

پوا

ٺا گڏي

دٻا رڀا

...

حُوز

قُوز

نَگ دَکا

بَق

تَکی ئَدا

...

پَدَکَکَ نَ

دَری

بَ شَی

پَلاو و پَ

...

جَلال عَبدو سا ج (کَکَ نَدا)

خوآن و گَکَ نَ ... جَلال عَبدو سا ج

لَ دَکَکَ

بَگَ و بَکَ

سَری گَرم

لَ ناو بازَنَی

مَژوی یَکَدا

دَخولَکَکَ و

ئَکَکَ و شَک

خوآن و گَکَ نَ

لَکَکَ خَکَ

ئَوی کَکَ یان

پَچَکَ و نَ

ئَکَکَ لا بَرنج

ئَکَکَ لا ماشَک

ئَکَکَ بَ تاران

پَکَکَ نَکَکَ

ئۆلاڭى تر
بى ئۆنقىر
ئۆم قىرغىم بىت
ئۆ و شمشىر
كۆچى سىر
بىيىكتىرى
نايان كىرت
خوڭن و گۆن
تا كۆس بى سىيان
نۆزانىت
ئۆم دىيگىرت
ئۆويكىيان
ھۆيىلوشىت
ئاي لى گۆمى
بازنى مۆزى
خوڭن و گۆن
چىند شىرمىن

جىلال ۋە بدوۋا ساھ (كۆنەدا)

شەقامى بىلىنۋا ... جىلال ۋە بدوۋا ساھ

ھەموو سىرقاۋىن بى ئىيانى

بىياخچىيىك

سىرقاۋى بى كۆشەي ئىنگى بىيىۋى

ئافرىكا

بىتامى شىرا بى بىرۋىرەيىۋى

سڙا نڀڳ

ٻڌ چڙي پيا وڳي ٻڌ تڻ مڻ نڻ وڻ

با ڻندڻ ڀڳ

ٻڌ ڪوشتني ڪرمي سڀي دڻ رڀا وڻ

منڀش سڻ رڻ ڦا مڻ

ٻڌ ڀڻ واني گڀاي وشڪي ڙيا نڻ وڻ

ٻڌا نڻ ڪڻي دڻ گڻ مڻ سنووري سڻ وزبوون؟

ٻڌ ڻاڪڻ شاني هڻ ڙي تڻ ورڻ وڻ

تا لڻ ڦڻ لسڻ ڦڻي ٻڌ ڀنڻ وڻ ٻڳڻ مڻ

من وام

گڻ ر مڻ ڦ نڻ بووما ڀڻ

وانڻ دڻ بووم

...

زڻ ر جار

ڀڻ تاي دڻ ڻا وڻ

دڻ ڪڻ مڻ مڙ ڀڻ داني خڻ يا ڻ وڻ

ڀڻي دڻ ڪڻ مڻ لڻ فووي دا ڻ غڻ

لڻ مڻ گڻ شڻي مڻ زهڻ ٻڻ وڻ

ٻڌ دوا ڀڻا ڻا دڻ ڪڻ مڻ

ٻڌ ڻ و سووچي ڪڻ مڻ نستي

لڻ مڻ ٻڻ رڻ ٻڻ يا نڻ ڻ ڙهڻ ڻا تي جڻ نڳڻ وڻ

ٻڌ ڻ و ٻڻ ري خڻ رڻا واي

ئورووپای ئاشتی خواز

لگیرفانی بـتاـی بـنـواـیـکـوـ

بـ بـردـم قاسـی بـرژواـیـکـ

لـ گـگـکی مـخسـری ژیا نـوـ

بـ ماـی شایـی مـرگـ

من وام

ئـگـر مـرـق نـبووماـیـ

وام نـدـبووم

...

من زـر جار

فـی شـراب دـمگرـ

نوو قوورچ لـ بـرسیلـی هاوین دـگرم

قزی ئـزی پايز ئادـکـشم

وـک مـروولـی کوـر

شـیدای بـنی گوـی گـنم

نـ شـبا دـبینم

نـ نیشتمانـی خـم

...

من فـی پـچـوانـ دـمگرـ

بـ تیرـکی تـنیایی

پشتی تاوـی شـو دـشـلم

بـ هـویری هـینی

مقاشی شَمَم دَگرم

خوئی مَراق

دَکَم ناو چایی شایی

سَری پَپوولَی نامَی ئَ دَزم

بَ دَستی چَم

گَرای بَق دَژمَرم

من و ام

گَرم مرَف نَ بووما یَ

وا نَ دَ بووم

...

لَ شَوَکدا کَ تَ گَرائی بَ دراو دَیی

من شَقامی بَندَواکان دَ پیووم

من بوخچَی عَسر دَکَم وَ

پَ لَ جلی خوَنَوی ئَوارَ

تا دیواری پارَ هَ بَ

لَ یَک ناگَین

گوَم لَ یَ کارَکارَکان

سروودی کَم نَ دَندَ وَ

سبَی ئاشتی

ژیان لَ باوَش دَ

...

من بَ دیار گَشتی سووتاوی جَ نَگَ وَ

دې بېلت بگریم بېلای

خېلېلېمېشى تېمېنى خېمېوې

من لې بېردېم ئاويڭى شكاوى ئېزگارا

لې خوڭى دووېشكى بريندار

لې كراسى پېشكې

لې كېردى دواى شې دېچم

من كراسى باران لې بېردېكېم

سېرلېماى گې ئېدېم

خې دېكېمې دېمى گېڭېوې

تا برسى نې بې

من وام

ئېگېر مېڭ نې بووماى

وانېدې بووم

...

من هېزار جار بې دېستى هېفتې

قېچېى كراسى هېينيم

سېر بېرېوخوار داخستووې

من هېزار جار تاكېوتاى

كالى عېسرم لې پېكردووې

وورنې وورث

گېرانيم بې قيتارى شكاوى سېفېر وتووې

من هېزار جار بېدېم ئېگاوي

لښگه ئېوارې دا

کرتې کرت

نینه کی چارې نوو سم قرتا ندوو

من و ام

گډر مړېف نه بووما یې

وانه دې بووم

...

ژیان سړقا ېې بهه مووما نه وو

مارکسیېک

وانه یې سړما یې له بهردېکات

لینینیېک

تېږې سړما یې داری دې وو ېې تی دادې ژې ژېت

ستالینیېک

تا بووتی مې ژوو ېې ننگ دېکات

ئېخوانیېک

به شکې یې (به نا) ا دې ژې نه ت

ع شیرې تی

قوبادی جې لال ئا بادی

نیشتما نی هې ننگې کان دې فرې شېت

با ېندې یېک

بیر له ئاسما نه کی نو ې دېکا تې وو ې به فېت

منیش سړقا م

بـژماردنی تـ نافی خـ یا و

بـ نکردنی کراسی بارانـ و

بـ تا مکردنی خـ ی گـ و

چا ککردنی پـ نجـ ری شکاوی ژیا نـ و

من وام

گـ ر مرـ ف نـ بووما یـ

وانـ دـ بووم

...

من هـ زار جار وـ نـ ی شـ تا نـ م کردوو

لـ گـ کـ چـ کی مـ کسیکی

لـ واشنگتن

لـ چیشـ تا نـ یـ کی لووبنا نی

باسی تـ م بـ دـ کردوو

من هـ ندـ ک جار

پـ تـ ی هـ نـ جـ جـ نگ گرتوومی

شـ اومـ تـ و بـ سـ ر تـ نافی عومری خـ مدا

ماـ ی ژیا ن و

خاکی مـ ژووی خـ م پیس کردوو

من گـ ژم بـ کارـ سا تی شـ و

تا عوونی تـ مـ ن و

ژـ هری دراو

من وـ م بـ دـ اـ وکـ ی مردن و

مەتەن كەي ژيان

ئەمەي چار نووسى من

گەر مەق نە بوومايە

وانە دە بووم

...

من زەر جار

فەي ئۆزگار دەمگەر

بە تىرەكى خەيا

پىشتى تاۋەي شەۋ دەشەلم

بە ھەۋىرى بەيەنى

مقاشى ئەۋار دەگرم

خەي شىرىن

دەكەمە ناۋ چايى سۈرۈۋ

بە دەستى باي داغە

سەرى پەپۈۈلەي

دەۋۋەۋەك ئەدەزم

گەنمى ھاۋىنى تەمەن

دەبەم بە گەرگەي ھاين

گۈۋەي ۋشەي خەيا

دەخەمە تە نوۋرى شىعەرۋ

بە قەۋۋەمى ھەنراۋ

سەرسەنگى با ئۆنگ دەكەم

من وام

ئڭڭر مرڦ نڭ بووما يڭ

وام نڭدڭ بووم

...

مرڦق بوونم

هڭشم نڭديڭكى گڭوجا نڭ بوو

ئڭمڭ لڭ فڭلسڭ فڭى ئا وڭو فڭربووم

لڭ قالڭنچڭو فڭر بووم

چڭن بڭ سمڭڭ

لڭ بڭن بڭڭم؟

من مرڦقم

گڭر مرڦق نڭ بووما يڭ

وا نڭدڭ بووم

...

من ساڭ لڭ حووجرڭى

ڭڭمان نووسڭكى* كوردا بوومڭ فڭقڭ

خوداى وشڭم بىنى هڭزار سڭربوو

فڭڭى ڭاوم بىنى هڭزار قاچ بوو

درڭى سياسڭتم بىنى هڭزار گوڭ بوو

كوڭنووشى پارڭم بىنى لڭسڭر كورسى سڭرڭك

بزڭى ژيانم ناسى لڭ باوڭشى برين

بڭ گڭرانى باخ گڭيشتم لڭسڭر تڭرمى گوڭ

هڭرچيم كرد

لـ نووسـرـکـی نـگـیـشم

...

من هـزار زستان

سـرمـناوـ بـ دـی تـرزـوـ

نـ لـ نهـنی ئا و گـیـشتووم

نـ باران

من هـزار جار چاوم لـبووـ

گـگـا فـی لـ لق کردووـ

بـق چـمی او ناوـ

کرمی ماچکردووـ

مـشوولـی لاوا ندووـ

من هـزار جار چاوم لـبووـ

تـرزـ

خوـ و شـکری

لـ ناو مـنجـی ئاودا کوتاوـ

پـست برینی گووشیووـ

چـقـی ماچ کردووـ

من وام

گـر مـرـف نـبووما یـ

وانـدـبووم

...

من وام

من هـ زار جـار

بازم داوـ بـ سـر پـشتی شـبـا دا

من هـ زار جـار لـ کـ تـر ی بـا هـ کـ و تووم

من هـ زار جـار حـ وزی سپیم

پـ کردوو لـ قـ وز ی شـ

لـ موورووی مانگی خـ یا

لـ هـ لـکـ ی بـ قـ مـ راق

لـ کرمی ماسی تـ نیایی

لـ گر ی گـ ی بـ زاری

من هـ زار جـار

لـ بـ رچاوی باخ دا

کراسی بارانم داد یوو

من هـ زار جـار

بـ بـق پـ کـ نیووم کا تـک

بـ خـ یا ی لـ زـ تـکی چـ ند خوولـ کی

شـ وی پـ کردوو لـ گـ رانی

من وام

ئـ گـ ر مرـ فـ نـ بووما یـ

وانـ دـ بووم

...

من چی لـ چـ می شیعر بـ م؟

کا تـک گو ی تـ ی لانـ بـ

من بـ چـ پـ بـ بارانی خـ یا لـ دـ م؟

کڼلڼحوشی تڼ نڼبارڼ

جگڼ لڼ گریا نی تڼ

بڼ هیچ شتڼک دڼم خڼشنا بڼ

بڼجڼم مڼهڼڼڼڼ

ئڼی یا قووتی بنی دڼریا

ئڼترسم ساڼی نوڼ

تامی ماچی تڼی لانڼ بڼ

...

من لڼ ماڼی شڼو

دڼهڼزارجار

شیر و وشڼم ئاشتکردڼتڼوڼ

هیچم دڼست نڼکڼوت

من دڼهڼزارجار

گرڼیی تڼنا فم

لڼ مشتی بادا کردڼتڼوڼ

لڼ هیچ نڼگڼیشتووم

من وام

گڼر مرڼف نڼبووما یڼ

وانڼدڼبووم

...

کڼکڼوتی ژانی ژیان

مڼنجڼڼکڼی قوپا و بوو

شَوَکی شَتی

هَزار و نَسَد و پَنجاو شَش

کَشای بَسَرمدا

خَزگَ ئَشَوَ

سِسرکَکی گَنم نَگ بوومايَ

تا دَمردم گَرانيم

بَ تَنافى پچَاوى شَو بووتايَ

تَنها کَشَم گرَدانى ليکى پچراو بووايَ

نَ جَنگى سَرمايَ داريم بناسييايَ

نَ ئَايَ ئاشتى پَليَتاريا

...

سايَ نوَ لَ دَرگا ئَدا

مَنيش سَرقايَ بىرکردنَ وَم

لَ پَتايَ قالَ نچَ يَکى ئاوس

مَن شيعرَکى هَزار سَرم

بَلَلَتَ چاو

درزى ديوارى هَور

پَردي ژوورى باران

خوَنى سَپى بَ فر دَ بينم

مَن گَها يَکى سَرشکاوَم

خوَنى ژاوَم وا لَ مايَ با

مَن نَگى تَمَکى وَنَ وشَ ييم

لڼ پښت سږی تاقی ئاو ووم

من خڼ یا تڼکی دڼڼ او ی ژیا نم

نڼ و تڼی هڼم

تڼ قڼ لڼ پښتی دوورین نڼ دڼم

اسیڼم

من ژڼ هری ژڼر دانی

نڼ هڼ نگکی پیرم

تا ئاو هڼ بڼ دڼ ژیم

من لڼ ساڼی ا بردوو

دڼ هڼ زار تڼ رمی برینم ناشت

دڼ رزڼ نڼ گڼم هڼ دای وڼ

بڼ تڼ رمی خڼم

من وام

گڼر مرڼف نڼ بووما یڼ

وانڼ دڼ بووم

...

جڼ لال عڼ بدوڼا سا ج

مردووی دڼستی ئاو ... جڼ لال

ء بدو سا ج

ئو و ئزانى بىكارم
سرم كىڭى و گىرفانم خاى
حزم لى ترى و پىنيرى
گو لى گىرانى با دىگرم
بىر لى دانىشتنى
شراب و زردى پى دىكىم و
دىم وىت لى ھىزى كار دووربىم
جگىرى يىكى بىزارى بىكىشم و
كىم كىش پىكىم نم
لىكى نارى شىقامىك
دىمى ھا وى سىزانىيىك
ئو باسى لىزىتى
جگىرى شىوم بى دىكات
منىش چىرىكى بىتاقىتى
كىسسىكى كورى بى دىگىم و
پى دىم كىسىم بىوتىم نى زىرىيىو
نى حزمى لى تامى ئاو
نى لى ھىناسى زوى
ئى تى چىت پىيى بىم باس بىكى؟
سىزانىيىكى جىتىكم بى لىدات
منىش قاقا پىدىكىم نم
كىسمان لىيىكتى ناگىن
زمانى فلىسوف وادىت

...

ھىنگاوى غىرىبى دىنم
بى كچىكى ئىفغانى دىگىم
بىنى پىچىك و ھىزانى لى دىت
ھىم پىدەت لى گىرانى
بىدىم زردى خىنىو پى دىم "سىلام"
ئاوم لىئىداتىو و
وىك كچىكى كىنىدى بىدىستى
جنىوكم پىئىدات
شىقامىكى پى لى پىكىنىنى زىيان
لى ووم نايت ھىمووى بىگىم و

لځوانۍ په پليس بمگرټ
لځ کارگرگش دځر بکرځم

...

دځځم و هځنگاو دځنځم
لځدوورځو دځووکځي
جگځري پياوځي پير دځبينم
لځگځ با سځما دځکا
دځمځوت بځم ماندوو نځبيت
ئځي دځي پيري
گوځي فځرش
دځمځوت لځي بپرسم
چځن لځ پځيوځندي گځچان و هځنگاو بگځم؟
لځپځ سرځک بادځدا
دځشځتځو بځسځر لاشځي سپي زځويدا
ئځي بځني شځانځوځي پيري چځند پيسځ؟
پځش ئځوځي بځجځي بهځم
فيکځيک بځ گځمځيځي خځم لځئځدځم

...

دځکځومځو هځنگاوانان
لځپځ سځگځکي تووکنی چاو کز
بځرځوځووم دځت
بځني پانتځي ځځهځا تيم دځکات
لځوځدځچځ بمناسځتځو
بځسمځ و کلکيدا
لځسځگځکي بځژځنا دځچځت
بځژځنا مځسيحييځکي سپي بوو
من مووسووځمانځکي بځنيشتمان
هځموو شځوځکي هځيني
کا تځک دځبوو بځشځمان
سځگځکي دځبوو ناوبځيوان

...

لځ تځمي تځنيایي خځم دا وندځبم
دځگځم کځناري چځمځک
بځفځچځي ئاو
وځک منا خځم ژيردځکځم
باځاي ديواري با ځځنگ دځکځم
نځخشځي جيها نځکي نوځ دځکځشم

بـ گـ ورـ یـ ناوی خـ مـ دـ نووسم
مردووی دـستی ئا و
ژـهری ناودـمی نـهـنگ
تا ماسیـکان تـر پـکـن
بـقـکا نیش
تا هیلاک دـبن
گـرانی بـن
...

جـلال عـبدوـا ساـج

شا تـف لـچا وـا نیـدا مرد ... جـلال عـبدوـا ساـج

شا تـف
ئا و نـبوا یـ
بـنی خوـن کاسی دـکردین
ئـو و ژـگار یـ پـکـو و بووین
دـمان بـو و خـش بوو
کـباران دـباری
مژد یـ ژیا نـو یـ پـبوو
...

شا تـف
نازانم کـی تـواودـبم
لـگر یـ تـنا فی
ئـم کـشا نـ؟
شا تـف
تـ لـکو یـ؟
لـکـا نـکـی ئـم
هـمو و ژـکی عـسر

مرځه لږ برسا ده
نځواري لافاوي کارساته
په او و عیندکه یی نه فند
وک نه وی ئیتر
که تایی زیان به

...

شاته

له نیو شادا
له و دیوی په نجره کمه و
ده نگی گرانې ده بیسم
ژرنگ گیتاری نوم ده له ده دا
منا که له دایک ده به
نه و مهژدی
زیا نه وی نه می هاو

...

شاته

باوکی ته یان کوشت و
نه وی منیان خنکا ند
به یانید کی پایز بوو
چاومان له بوو
تاک تاک که ترکان
نه گه یشته ما یی ناو
تاز به یانی کراسی ته می له به رکړد بوو
من و ته له ترسی نه هه ننگه کان
تا ناو راستی چه مکه هه هاتین
له و له یی که دا به این
هه رله و ش زانیمان
دیجله و فورات
دوومنا یی
خه رنه دیوی
نه نه هه تن

...

شا تـف

چـند کا تـرمـرک ماوـم بدـر
هـتا کوو خوـنی شووشـی
پـنجـرـکان دـسم
ئاوی ــجا نـ و گوـی
ئینجا نـ شکاوـکان ئـدـم
هـتا کوو لـدـبـمـو لـ ــکردنی گـنـم
بـ کـترـ با ــ شکاوـکان
هـتا کوو پـیلی سـعاتـی
سـردیوار ــووخواوـکـی ــحم دـگـم
سـگـ ئـمانیـ نـخـشـکـم
ئـبـم بـ سـرئاو و
کـمـک گـاـتـی لـگـ دـکـم
ئاخ شا تـف
چـن بتـگـم؟
گرـی تـنافـی ژیان
پـ ــ تـی تاوان

...

شا تـف

چـند ــژـ ماوـم بدـر
هـتا کوو زـرفـ
مـزی پلاستیک دـکـم
بـ وـچـی مـیموونـکانی هاوـم
هـتا کوو فوودـکـم مـمیزـدانی
منا ــکوـرـکـی دراوسـم
هـتا کوو میووـی گـنیووـی
دووکاندار ــئـفغانیـکـی ناسیـوم
ئاـشت دـکـمـو
بـ سـلاجـ قـ ــشکاوـکـی تـنـیـشم
هـتا کوو کـمـک
گو ــ گـرانـیـکی ژنا نـی
زـکی موران دـگـرم
دووا بـشی ــمانـ ــشـتـکـی
دستـفسکی تـواو دـکـم

نووقوورچکی پچچوان
لگوچکی یخیا ی دگرم
ئاخ شاف
ئو و ئژی وش ی نام کانت
لگگ خوئی
کتر سرب او کان تک بوو
ئو و سرتای کار ساتی
دابانی ئم بوو

...

شاف

چند هفت یی ک ماو م بد
هتا کوو د رمانی ن خشیی ک م ت واود ک م
ل پیاو کی مارکسی
ت ز پار و
کراس و پانت کی
ب لشفیکی ق رز د ک م
و ک ل پرسراو کی سیاسی ژه ا تی
ل نگی ا جان
سم و س رم ب ی د ک م
گیرفانم پ د ک م ل دا غ ی پار
قیت قیت
و ک ک ل شری د اوی دوا ی ج نگ
بیر و ری ئ و ش قام ی
پشتی پ ل زامی پ
ئ گ رم ک م و
بر ولات
د ک م و م

...

شاف

ک م ماو م بد ر هتا و کوو
ع ین ک ک م د گ م ب ئ مریکی و
دان دان
دان کانم د رد ه نم و

لښ منډۍ ته خوا د رڼې چم
چا ې کولای کانی پووکم
بې مشتۍ خولۍ مش و خولۍ پدې کومو
تاقمۍ کی ئیتالی درووست دې کوم و
گوښ و قو سوانی کار ساتی پدې شکونم
پاشان کولای ې نگانو ننگ
غریبۍ کوم لاس رد کوم و
بر ولات دم

...

پلې لوم لومۍ کول شتف
هټاکوو بوتۍ شرابی مږگ دې کوم و
سړک ئدم لې شایي خولن
سولۍ دې کوم لې لې تی زیان
تلې فوټۍ دې کوم بې هاوۍ کرکار کوم
باسی پاریسی ئستا و
کومۍ نی کانی بې دې کوم
هټاکوو د ستۍ کی ستالین دې بینم و
هټواۍ سیبری و تر تسکی لې دې پرسم
هټاکوو مژک لې ژهری
ئوم تل نیایۍ ئدم و
ژمارۍ هټانگای
سولۍ کوم د ژملم

...

شاتف
چند مانگۍ کماوۍ بدول
هټاکوو لوم دوودۍ یی زگارم دې بې
کراسی غریبۍ کولۍ بې
هټاکوو پراسووی گوم
ئگات بې پستی کووم
گوچکۍ شتم د کش
تا سړوی لووتی نڅشم
هټاکوو پنجۍ تاوانم
تف د کات لې نینۍ کی پیرزم
هټاکوو برم

یاخی دٚ بٚت لٚ چاوم
قاچ
لٚ لٚ گای چٚ واشٚم و
سٚرم
لٚ پٚ تای فٚلسٚ فٚم

...

شا تٚف

پٚ لٚم لٚم کٚ هٚ تا کوو اٚ اٚم
بٚ مٚ کری پٚ کٚ نین و
دٚق دٚ گرم بٚ گٚ رانی مٚ رگٚ وٚ
هٚ تا کوو شٚ بقٚ ی حیزب فٚ لٚ دٚم و
کرمی مٚ زهٚ بٚ
لٚ لٚ حم دا دٚ کوژم
هٚ تا کوو لٚ فٚ ی لٚ پارتمانی
ژمارٚ چل و پٚنج
زگارم دٚ بٚ و
خانوو یٚ کی خٚ یا یٚ گا تٚ جاری
لٚ کٚ ناردٚ ریای بٚ کٚ تایی بنیات دٚ نٚم
پٚ ی دٚ کٚم لٚ سیرکی سپی ئاشتی و
نیوٚ شٚ و بٚ دزی تاریکی وٚ

سٚ میان بٚ دٚ کٚم
بٚ رهٚ یوانٚ ووخا وٚ کٚ ی لٚ دٚم بٚ کرٚ
بٚ خوٚ نٚ رٚ کی گٚ مٚ ی کا فکا و
گوٚ لٚ درٚ ی
ژیانی دٚ گرم

...

شا تٚف

پٚ لٚم لٚم کٚ
هٚ تا کوو دٚستی چٚ پٚم
ئاشت کٚ مٚ وٚ بٚ استم
گوٚ لٚ سکالای گٚ رٚ وی و
پٚ لٚ وی تٚ نگم دٚ گرم

هه تا کوو ته واود بم
له ژماردنی مووسی سپی
سه ری کاسم
ئاخ شا ته ف
چیت له م ده و؟
سیسرک
پاش قه نه
به شای نیوو شه و
شاده به

...

شا ته ف

که مکه ماو م بد ره
پارچه یه کی له شم
له شو نه که له به جه ماو
ده گه م ناید زمه و
له وان به له ژووری
په لیسی تاوان به
یان له سه ر کورسی
شه م نه ده فیه ری
ژماره په نجاو شه شی ته م نه م به
له وان به له لای بهن فره شه کانی
قه یسه ری نه قیب
له کووچه ی عه ره ب لای ماسی فره شه کان
له ژره قه یه شکاوی له گیا
یان له سه ر ته په که کی پیر
له پاهه پیا به و ژه رپیا به یه کی به ژه لاتیه
له وان به نه و نه ژیه چووم () به بینم
له لای سه ر په شه که یه دایکی
له مبه جه ما به

...

شا ته ف

چه ند سا که ماو م بد ره
هه تا کوو نه م سه رمای

کار سا تا نه بـسـردـچـ و
لـ ژماردنی گوـی
باخچـی ماچـکان و
لـ جـنگی کـچی
کـا نهـکانی پشتم
تـوا و دـبـم
هـتا کوو ئاـشی پـستم
کـم ئارام دـگر و
چنگی بـزاری
وازم لـدـند
هـتا کوو مـنجـی ئاشتیم
دـتـ کو
ئـوکا تـ مژ لـ جگـری
گـوجیم ئـدم و
بـر ولات دـم
...

ئاخ شا نهـف

بـزار بووم لـ گرـی دووبار
لـ پـتای سیاسـت
لـ تـی پـار
لـ فـی قاتـ بـرکی
چاوشینی مارکسی
شاتـ فی ئازیز
هـندی باوـشی چاوـانی
ماوـم بدـر
هـتا کوو پـت دـگـم
وـکوو جاران نهـماوم
ئـترسم لـ لاشـی سـرباز تـوـکان
لـ گوـی سـرگـی کاپتنـ دـاوـکان
لـ سـبـری سـنگـر ووخاوـکان
لـ قـناغی تفـنگـ سووتاوـکان
پـم لـ هـنگاو دـترسـ و
چاوـکانم کز بوون
شـقامـکان پـبوون
لـ دز و پاسـوانی سوـتان

ئاخ شا تڦ
بم ل دوو بارى تاوان

...

شا تڦ
چاوانم ب
ككى جىنگ كى تاي هات
پا كى تڦ
نووقى بىر وڦرى
زى رڦڦڦ
خى ياي قا وڦي
زى ميل يڦ
دو وڦ و
پى گىر فام
گى زى خى م و
ئاوار ييت
بى دى نم

...

ئاخ شا تڦ
لوانى ھى رگىز
بى يڦ نى گىن
لوانى چى تى كاني جىنگ
لوانى گى بمكوژن

...

ويستت ژيان ئاشك يىت و ... جى لال
ء بدو ا سا ج

ويستت باران بگريت ك

بیبـیتـووـ بـ باوـشی
دارستانی تینوو و ماندوو
تاوس ئاشتکـیتـووـ بـ ئـنگ
مـلـ بـ باخ و
عـتر بـ بـرکـشی گوـ و
باران بـ چـم
حیزب نـیهـشت
ویستت مـسیقا بـ دـریا و
کارـنـز بـریت
حـیران فـرکـیت
گـرانـی بـ ئا فرـتـکی شنگال بـت
دـنگ

بخـیتـ ئـحـی تـپـ و
ئاواز بـیت بـ لای گیتار
حیزب زمانی داخ کردیت
ویستت قووـگی با دـربـنیت
گـبخـیتـ دـمی ووشکی
گـئـوووکـ و
تـفان ئاونـیت
زریان بگریت
لـ پـش چاوی دارستاندا
قـبـستی کـیت
خـی گریا و
بخیتـ گیرفانی شـهید
لـ عسرـکی خـمـشی
مناـکانـی ئـنفالی
ووت و برسی
بـی بـ ماـی ئایـتی
پیری مـئوو
کوبانی بگریتـ کـت
ماـ بـ ماـی شار بیگـریت
بـ باوـشی نیشتمانی
ماندووی بـریت
حیزب مووچـ نانی بـیت
قـمـمی هـشی شکا ندیت
هـتا کوو تـ لای حیزببیت
ئـبـت تف کـیت

لـ شاعیری بـرز و یاخی
 لـ وشـی گـ
 لـ حـی ئا و
 لـ چـ گـیایـی
 سـوزی ما ندووی
 بـرخـرـتا و
 ئـبـت بـقت
 لـ تریفـ و
 پـکـنـینی ئـستـرـ بـت
 ئـبـت باـی فـینی هـنگ
 مـلی ما ندووی نا و ماـی باخ بقـرتـنـیت
 ئـبـت حـی سـوزی دـبـر بسووتـنـیت
 ژـهر خـیتـ دـی فـیشـک
 کـوشـتن بـکـیت بـخـمـخـر و
 ها وـی تـفـنگ
 مـرـف
 ژـیاـن
 باخ
 باـنـد
 دـی ما ندووی خـر بـکوژیت
 هـتا کوو تـ لای حـیزبـیت
 ئـبـت سـربازی تـبـت
 گـر و پـتی سـدار بـت
 ها وـی جـلاد
 دز
 خـفـرش
 تاـا نچی بیت
 ئـبـت کوـر و دـستـمـ بیت
 چاوساغی بـی بـگـانـ بیت
 بـ سـرک و
 کـشک و
 دراو
 کوـ نووش بـر بیت

...

جـلال عـبدوـا ساـح

غځريښې او م د ن ... ج لال ع بو ا سا ح

نازانم من به وام
شتم و وک با نند
وو و د ریا
سری غریبی خ م ه گرت
شایی باخم به ج ه شت
وک دیجل د سستی فوراتم گرت
وک چرای ئاشتبوون و
ئوار یک به دزی زرد پ و
تیشکم ژایه حی ئ قیا نووس کی پیر و
ک چی ه ر غریبم به خ م
ک چی ه رد م و به ک فی د می د ریا ناگ م
ک چی ه ر بیر
ل گونا ه کانی با پیرم د ک م و
ک چی ه ر خ یا د مبات و
به به زمی
گل یی
گز و کانی
به گ م زی
نیشتمان و بیر وری

...

ئی ج لادی دا به ان
ل مت بگ
کراس کم ل به ردایه
ن شمشری برووسک د یب ت
ن ق مای زریان و ت فان
پ و کم ل پ دایه
ل چرمی گا به رد
ل پستی دار به وو

لـمتـبـگـ
ئـی جـلادی دا بـان
کـ برسیـیـ تی گـوجـم دـکـات
دـستی خـیا درـژ دـکـم
بـ لیرـی کـاو کـنـکـی نـنـکم
وـک پوولـ تـپیووـکـی ناو دـستی باوکم
ژیان جـتم بـ لـدـدات
لـم تـبـگـ
ئـی حـی دا بـان؟
تامـزر بـ ژان
لـم دنیا جـنجاـدا
چرکـیـک خـشـاـیم هـبوو
هـزار بـژ گریان

...

من لـ نیشتمانی داربـوو
گـورـبووم
لـشم چرنووکی بـشـبا یـ
کلیلی دا بـانم ونکردوو
کـنـکا نی هـور
گیرفانی گـا
ژـر بنی پـی با
مشتی تـزیوی زـوی
جانتای سـفـری تریفـ دـگـگـم
نا یدـزمـو

...

چ کارـکی شـتانـیـ پیشـی من
بـ شـو گوـدـگرم لـ گـرانی بـق
بـ بـژ دا غـی کیسـی پییر دـژمـرم
نیووـشـو دـمـوـت شـقامـکان هـبـگـمـو
حـزدـکـم بنی پـی با ببینم
من چـژ دـبینم لـ پـچـوانـی شـتـکان
دـمـوـت لـقـ بدـم لـسـر سنگی شـقامـکان
حـزدـکـم خـ بـکـم دـمیانـوـ تا دـمرن
ئـو تـی شـقام هـیـ

پشتی فـرشى
پـا و پـيـ

...

من چـند خـفاوم بـ فـى ژيان
لـ مـشتى كام كـوتتى شـتدای
ئـى جـلادی دا بـان؟
ئـى نوقـى بـسـرچووى
سـر فـى دووكانـ ووخا وـكانى ژگار
ئـى هـمى حـواى پاش مـرگى نازيز
ئـى دووكانـى جـنگى سـرشانى با
هـزم نـما
هـند لـ دـرگای شكاوى تـمدا

...

تـمـاشا غـریبى چـن اوم دـنـت
كـى گـای ئـنـفال
وـك منى بـسـرهات؟
لـگـى هـزى سـربازى با
كـى گـم وـك من شكا؟
كـى چـتر وـك من دـى قووپا؟
بـ چـپـكى فـى شـبا

...

ئـر سـز مـینى پـكـو ژيانـ
يان گـنجینـى دزى و تاوانـ؟
ئـر كوانووى خـمـشى
ژـهر و جـستـيـ؟
لـمتـبگـ ئـى جـلادی دـبـان
لـم مـملـكتـى وـرانـيـ كـسـك نا ناسم
جگـ لـ چا وـكى كزى كوونـ بـبوو
گـچانـكى پـىرى هـنگاوـكى هـلاک
جگـ لـ دـك لـنگى ئا و
نوورـك لـ گـزى هـتا و
تـنها سامانـم ژيانـكى پوچ بوو
بـخـشـمـ عـسر و

ئۇۋار چاقىنى بىلەم
دەزانم كەمردىشم
مايى دەريا گەم دەت
نەھنگى پىر خولەم دەخوات
زىيان ئىسقانم دەھا

...

ئىچەلەدى داۋان
لەمگە ھەنگاۋ بىم
بىگەم تەقسىم
نورى ھەتاۋى
غەسەكى غەرىب
ۋەك ھەمەمەم دەريا
بىئەنەم لەمەمەمەم دەندووم

...

ئەلەمەم دەمەم بىم ئىستەمەم
شەۋ تا تەمەمەم
ھەزار ئىستەمەم ماچى دەكا
غەسەم و ئۇۋار
سەم دەخاتەم سەمەم
بەمەمەمەم شەپەلەمەمەم
بەمەمەمەم ئاۋ
دەۋارەمەمەم
شەپەلەمەمەم دەمەمەم
كاپتەمەمەمەم دەمەمەمەم

...

ئەلەمەمەمەم بەمەمەمەمەم
ماچەمەمەمەم پەلەمەم
ۋەمەمەمەمەمەم دەمەمەمەم
بەمەمەمەمەم
ئەلەمەمەمەمەم بەمەمەمەمەم
شان شەۋ دەمەمەم
لەمەمەمەمەم ئاۋ
ئەفەمەمەمەمەمەمەمەمەم

د ځيلاو ځنډ

...

نځي ج ځلادی دا ب ځان؟
ک ځ بیر ل ځ منی
ه ځ میښ ځ غ ځ ریب د ځ کا ت ځ و ځ؟
من ت ځ م ځ کی و ځ ځ
زیځ ځ کی س ځ رشکا و بووم
من ب ځ فر ځ کی قو ځ او ځ
س ځ رشا نی چا ک ځ ت ځ کی د ځ او
ق ځ ځ ی قرتاوی
ج ځ نگی ب ځ رڅوا بووم

...

نازانم من ب ځ وام
پ ځ م خ ځ ش ځ ب ځ ه ځ میښ ځ ب ځ م
ه ځ رگیز ن ځ گ ځ م ځ و ځ
ب ځ زارم ل ځ دوو بار ځ
ح ځ زد ځ ک ځ م و ځ ک قا ځ ی
ع ځ سر لوول ک ځ م
بیخ ځ م س ځ رشا نی ن ځ وار ځ و
ه ځ رگیز ن ځ گ ځ ت ځ و ځ
پ ځ م خ ځ ش ځ و ځ ک توتن
ب ځ یا نیان بکوتم
ل ځ ب ځ رتیشکی دوا نیو ځ ځ داین ځ م
ب ځ ت ځ ه ځ م و
ه ځ رگیز دو بار ځ ن ځ ب ځ ت ځ و ځ
د ځ م ځ و ځ قاچم ب ځ م ځ و ځ
ه ځ رگیز پ ځ ځ او ن ځ بین ځ
ب ځ زار بووم
ل ځ پرسپاری ژمار ځ
ب ځ زار بووم ل ځ ج ځ نگی
گ ځ ر ځ وی و پ ځ
ه ځ نگا و و ځ ځ

...

[illegible]

■■■

هـشتا دووڪڙي تڙمي
جڙنگي دوو ٻرا
وا لڙ ٿوور ٿا سمانِي
تاران و ٻڙغدا
هـشتا پڙتي ملي
اڙ ٻڙرڪ و شا عير
وا لڙ چڙڪمڙجڙي
ٿڙفسررڪي مڙهڙبيدا
هـشتا دڙي ڪتڙبي
(هـنگاوڪ ٻڙ پڙشڙو و
دوو هـنگاو ٻڙ دواوو)
ٻڙ هـزاران ستاليني مڙٿوو لڙدڙدا
هـشتا قاجي قرتاوي
سڙبازڪاني جڙنگ
ٿڙوڙتا لڙ ناو سڪي
خوڙناوي
ديجل و فورا تدا

■■■

ڪڍ هه ناسي غريبيمن ڪڍ ڪا توو؟
 به هه رلايڪي دمم
 ڪار سا تي جي ننگ
 دڳم م ڪي ڪي به غدا
 دڳم لاي ئي بون واس
 به ني هه ناسي ماسي
 ڪوڙراو دڳم
 سه رڻ دڳم
 لهه ماسي مهڙووي
 نازم غزالِي
 دڳم گڏاڻم به ڪي زيندووي
 مه سيقا و گڏراني
 ماسي پووچم
 به شه قامي جمهوريدا
 سه رب رب و ڙوور هه نگا و دڳم
 پرچي خو ناوي
 فورات و
 ڪي شڪاوي
 ديجهل دڳم بينم

■ ■ ■

ئىلى جىلادى دا بىان
ئىلى سىلارنى مېنى بارووتى
بىلغدا بىلى
تېرىمى مردووى لىد
بىلغدا ناسمىلى
پىلى بوول لىلى گوناھ
پىلى بوول لىلى نزا
بىلى فېچىلى دىن
شىلى مىلى سعوودىلى
بىلىلى دىلىكا
بىلىلى
ئاخونى تاران و
بىلغدا

■ ■ ■

ئوارى درى نگانى
با بلم جىھىشت
گىشىتم لاي
ھوللىرى مەژوو
زىردىخنى گىگىلى بوو
ھىنگاوى پىچىۋاننى دىنا
نىللى ئامىد و
سەندى دىچوو
نىللى قامىشلى و
سەلمانى

...

باۋىشم گىرتىۋى
بى پىشتى كۆككى قىلىپ
خىزمەتلىرىنى بىرەنچە شەرتى
تەپسەلەپ بوو
يىقىندى بايلىقنى كەلگەن
بارلىقنى سەلما

...

ھىنگاۋمىنا
بى بازارى بىرەنچە
ويىشمە ھوللىرى مەچ كەلگەن
نىناسىمەن
پەتەنچە
نىنگەن خەتەنچە
لەنچە رەتەنچە
ئەنچە رەتەنچە
قەنچە كەنچە
سەنچە رەتەنچە
داخست بوو

...

قەنچە مەنچە
بى پىشتى كۆككى
بەنچە رەتەنچە كەنچە

مـژووی زـرد شتی دـخوـند و
گـیشتم گـگـکی شـخـا
حـما برسیـکان
تو بوون لـ ئارد
شـراب لـ ز
ئاو لـ دـریا
خـک لـ قالـنچـی سووپا

...

ئـوار قـم جـهـشت
گـیشتم لای گـیژ
کـشی پـ بوو
لـ زـنگیا نـی شکاووی مـژوو
چاوی پـ بوو
لـ دووکـی دزاوی کوانوو

...

لـ دوور و
سـیری پارچـی شکاوی
ئـستـری سـرشا نی
سـلـمانیم بینی
خـم دا یگرتم
ئـسحابـ سپی
وـک بنی مـنج
شـهـگـا بوو
کـلاوـیک لـ باوـشیا
جنـوید دا
بـ دـوـتی خـکی
قالـ گازی دـگرت
لـ پشتی پیری
ئـسحابـ سپی
جنـوی دـا
بـ عابا و مـزری
پیاوی مـزهـبی
تفی دـرکرد
لـ سـرکردی

دښاوى سياسى

...

هډرو څو جار ان
ښتم به لای
قېسډرى نه قېب
ښخانې به زار بوو له بهن
وسم و څه نه
له سمښى
پياوى گډمډ

...

له قېسډرى نه قېب
کامه رانم ناسيډو
چاوى کز بوو
ښشى مډزه به هډشتبوو
په يان ووتم:
سى سا
له دوکا نه کى سډ گډش دا
ديوارى سډله فې
ښنگ دکا

...

ښتم به خوار څانه قا
جېمالى هاوډم بينى
کزکز له به رډم
مقډى به کاريدا دا نېشتبوو
شانى دا غډى
خستبوو سډر شانى عډر به نه کډى
گو له گډرانى
څم و عود کډم دډگرت
هنگاوى ښبواري کا نى دډژمارد
جېمال نډگډر
فکرى په رتووکى
به لښفېکى بفرښتاي
نډستا اوډشکاري

سڙڪ ٻو
نڌامي شووراي
دڙو ٻو

...

نڌي جڙلادي دا ٻان
هڙڪڙا نڌي نڌم سڙرڙ مينڊ
ٻنڌي ٿهر و بارووت
دڙگڙمڙو ٻنڌي ماڻي ٿاو
ٻنڌي لاي ٻنڌي دڙيا
دڙگڙمڙو ٻنڌي ٿاسمان
ڪڙم ٿمڙم نم ماو
دڙيبڙخشم ٻاران

...

جڙلال ٻو سا ج
٢٠١٦-٢٠١٧ ٿرڙنڌ

ڪاري سڙدڙ ڪا نم ... جڙلال ٻو بدو ٻو سا ج

ڪاري من
سڙيني ٻنڌي نڌري
ٿارڙووي پاشا
ٿماشاي مڙووي
جڙنگي ڪڙشڙي
سڙدڙ ڪا نيي
ڪاري من ٿو ٻو
هڙشت ڪا ٿرمڙي
هڙنگويني
ٿريان بفرڙشم

تا نیو ش و د خ و ت
چرک ی د ی
م کین ی کارگ کان بزم رم

...

کاری من ئ و ی
ل ل ژ ی زریا ندا
ورد ب م و
ل م ژووی ف ل س ف ی
س ف ری با

...

کاری من ئ و ی
تا ق ی ش ی
ژیان ب ی ک م
تال نه نی نگی
ئا و بگ م

...

کاری من
تا مردن
گو گرتن
ل بیر و ری گ را نی کچ ک
و ک نه نی سیحری شیعر ک
ل منا یی و خ شم د و ت

...

کاری من
ناشت کرد ن و ی
سیحری ننگ و
با ی شکاوی خو ناوی
تاوس کی غ مگین
گر دانی
د ی ت ل کی پچ او و
تا ی ن ح ی
گیتار کی ن خ ش

...

کاری من
سپاردنی نووق ی
بیر و ری کا نی ت ی

بہ تاقی غریبیی حم

...

کاری من ئوئی

وہک منا دستی

کہ مانہکی تہنیا بگرم

بیہمہو بہماہی

شایی و گہرائی

...

جہلال بدوہا سا ج

دو کھئی جہنگ ... جہلال بدوہا سا ج

لہ رہیوانی ماہی با پیرم

چای ژیا نم دہخواردوہ

جہنگ لہ دہرگای شاریدا

تہنہا ہاوہیہکم ماہو

لہ کاروانی ئہنفال گہاہوہو

جہنگ لہگہہ خہی بردی

بہ سبہینہ

لہگہہ گہرائی دوانیوہہدا

تہرمہکہی فہہداہی

ناو کہلاوہی مہژوومہوہ

...

من سہرقاہی شکاندنی

فہہزی باہندہکان بووم

گوہم گرتبوو

لہ سکاہای کانی

لہ گہرائی قومری

جڳ ننگ لڳ دڳرگای شاریدا
بارڳ گای دینی کردڳو
پڳشڳوای مڳزھڳ بڳکانی
کرد بڳ کڳمڳ نیست
مڳیفرڳشڳکان بڳ ئاخون
سڳعات فرڳشڳکان بڳ سڳرکردڳ
شاعیرڳکان بڳ جڳلادی مڳژوو
دارستان بڳ کڳلاوڳ
ژڳر زڳمین
بڳ شوڳنی سڳما و خواردنڳو

...

من لڳ جڳنگ هڳها تم
ڳوم کردڳ ماڳی ئاو
تڳنیایم خستڳ سڳر شانم
غڳریبی بڳ هاوڳی سڳفر
چ کارڳساتڳ ویتڳکردم
دو ئڳقیانوس دڳبڳم
بڳنی دوکڳی
جڳنگ دڳکڳم

...

جڳلال عڳبدوڳا ساڳج

نڳهڳنگی جڳنگ ... جڳلال عڳبدوڳا سالڳ

پا پڳ هڳنگاو دڳنڳت
شڳو ئڳستڳر دڳژمڳر
شڳپڳل کڳفی مردوی ئاو اڳماڳت
من لڳقاتی یڳکڳمی پا پڳکڳکڳ

تہ نیایی نیشتمانہ
 بیر لہ مہرگی لقا گیا و
 تہ نایی مانگ دہ کمہ و
 بہ نی شہ راہی پیر دہ کم
 لای گہ شہی چہ پی دیواری شووشہی چینی
 نہرگہ لہی ئہ فغانی
 چاوہہہی پیاوہہ کی ئہ مہریکی دہ کات
 دوو کمہی چہ شتخانہی مہ غریبی
 دہہہی اوہ دہ نہن
 ہادہ کا بہ دوای درزی پہ نجہ رہیہ کی شکاودا
 پیرہ مہردہ کی ئہ فریقی
 گہ چانی تہ مہن ہادہ ژہ نہت
 ژنہ کی سہ مالی
 کہا وہ کی ہووسی لہ سہردایہ
 سہیری بازدانی ماسی یہ خوہناویہ کان دہ کات
 من بہ دوای تہ نیایی خہم دا دہ گہہہم
 کہس نا بینم
 دہہہی مہرہ فہکان لہ گہہہی من نین
 خہہ کی وان لہ شایی بہختہ و ہریدا
 ہہ موو مہستن
 بہ کہ مہہ دہہ شہنہ و
 بہ سہر بہرکہ شہ بیرہ وہری ژیا ندا
 بہ پہ لہ ہہ نگاو دہ نہم بہ قاتی دووہ می پا پہہ
 لہ ناو حہوزی ژوور سہری ئاسمانی شین
 تہ کہہا وہ ہہ نگی پہستی
 گہ نم ہہ نگ و
 ہہ ش و سپی
 تہ ماشا ژیان چہ ند مہستہ بہ مہلہی مانہ وہ
 ئافرہ تہ کی ئہ راہی
 دہگری بہ ہہفتہی با بردوی ہہ نگاری
 شہ راہی فہہہہی
 لہ سہر کہ شہ مہزہ کی ئیتالی دانیشٹووہ
 بیر لہ لہوی کچہ کی مہ کسیکی دہ کا تہ وہ
 لاو لاوہ کی ہہ مانی
 ہہہ زناوہ بہ سنگی پہ نجہ رہی ہہ ژہہہا تدا
 بہ نی عہتری مہ مک و قژی دہ کات
 ژیان تامی بادہ می تا دہدا

چاو دځگم جگ لځ ځم کس نا بينم
د زانم تڼيايي جوانترين نيشتماني منځ
لځ پځ دنگ دځ
کا پتنی پیر هوار دځ کات
کوتینځ جځنگی نځهنگځکان
برو ځځژئاوای
نځقیا نووسی خوځناوی ځځگا دځبین
مځرگ لځ دځرگای ژیا نمان دځدا
پا پځ تځکاندځدا
ځځکی ئارامیان دځشځقت
با ځځندځی ژوور سځری پا پځی بریندار
با لځک دځنځ بځ باوځشی نووری هځتاو
بځباک لځ مځرگی مځفی لځناکاو
من هیچم نیی ځبیدځځنم
هیچ لځ دځست نادځم
ئاسمانی تڼنیایم ځځنگی ئاو دځگرځت
چارځکی بوځت بځ مځرگ
دځبم بځ ځراکی جوانترين نځهنگ

.....

جځلال ځبدوځا سالځ

فرمځسکی گیا ... جځلال ځبدوځا
سا ځح

...

ئاسمان بځ تڼنیا یځ؟
کراسی گځی هځتاوی هځیځ
کځی سځرمای بوو لځبځریځکات
تریفځی مانگ
هځمیشځ سځمای بځ دځکات

هـور لـ ئامـنـی دـگـر تـ
مـل هـد فـت بـ با وـشی
عـتری باخی پـش کـش دـکات

...

دـریا بـ بـزار ؟
شـپـلـکی سیحری هـ یـ
شـوان گـرانی بـ دـت
بـق بـ قـی شکاو و دـیلاو دـت
زـریان لـ لای دـستی چـپی
تـفان لـ بـشی استی یـو
دـنـوایی دـداتـو

...

من گوندـکی شان شکاوی
تـنـیشت ووبارـکی وـل بووم
ژـنـای جـنگی سـدـکان وـرانی کردم
کا نیپـکی ژـر سـبـری
دارگوـزـکی ئـوارـ بووم
نیوـشـو
تاشـبـردی وـتـکی ژـهـا تی سـری بـیم
نـیشتما نـکی گـنم گـبووم
وـک نا نی کـشی هـ تیوو
سـگـکانی سـر سنوور فـندمی
ها وـی شاعیرـک بووم لـ گـزی تاوس
یـک لـ عـشیر تـکانی کـشـر
ئـوارـ سـر ماچی کـچـ کوشتی

...

بـگـو بـ لام
ئـی زـنگیانـی ژـر بارانی حـوزی تـنـیا
ئـی هـناسـی شیعری غورـبـ تی نیوـشـو
ئـی سروودی ئـی نـبـاوـی سـفـری دوور
ئـی حـانـی بیرـوـری ناو تاقی نوور
لـ هـموو شو دـک بـنی بارووت و
دوکـی جـنگی دـت

تـنـهـا بـرـهـ یـوـا نـکـی مـن
نـگـی بـفـر و
پـوـشـ سـمـای تـیا دـکـات
بـارـان گـرـانـی بـ دـت

...

بـگـو بـلام
ئـی گـلـاسـی ژـاوی کـشی بـاخ
لـ هـرـشـو نـ نـگ دـبـینـم
پـرـسـیـاری تـی لـ دـکـم
عـسـری پـایـز
گـیرـفـانـی بـات بـ دـگـم
ئـوارـی زـسـتان
پـا تـی زـریـان

...

کـ گـاـیتـو پـم بـ
چـن تـاشـ بـردی
ئـم سـدـی دـا بـانـ خـو نـا و یـد بـجـو نـم
هـزار سـربـاز بـ چـکـو
لـسـر شـانـی او سـتاو

...

بـگـو بـلام
ئـسـتا لـ حـانـ بـهـزـترـم
تـنـهـا ئـا و دـنـاسـم و
لـگـ چـمـک یـگـا دـبـم
قـی شـیـعـر کم گـرتـوو
نـازـانـم دـمـبا بـ کـام کـلاوی
خـیا یـ بـیر وـری

...

بـگـو بـلام
ئـی هـ نـاسـی گـو
ئـی دـی دـریـا

نہ ماسی گرم قولایم ھہہ
نہ تفہنگم گولہ
نہ ژانہام سووپا

...

مرہفہکی ما ندووم
ئہژیم و دیواری زہمہناکن ھہنگ دہکم
چرکہی دہی شہمہندہفرہکان دہژمہرم
بگہہہہوہ من لہسہر سہفرم
ما ھئاوا
ئہی دوکہہی کہہہیتی سووتاوی بیرہوہریم
ئہی ئاہای شہکاوی غورہہتی ھہی دوورم

...

ہہیانہ زوو بگہہہہوہ
ہہش ئہوہی نیوہہہہہرش ہہہہہ
ھہنگا وہکی ما ندووم
نامہم ہہ سہفر و ھہگا
جہگہہہکم ھہر دہہہم و
ناگہم ہہ باوہہشی دہریا
مرہفہکم ماہم ئاوہ
بیرہوہریم
فرمہسکی گیا

...

جہلال ھہبدوہہا ساہج

ئاو دہژانہ من لہ کوہم ... جہلال

ء بدو سا ج

ئ مجار ك گام و
بمب ب باخى * (ع ب ز)
ل ژر پرچى دار گو زكان
چير كى كوژرانى در ختم ب بگ و ؟
ل لى گ لاوى
ب رد م حوز شان شكاو كى دامند
تا پم ب
كانيب كى ئ و ب
چند سا ل م و ب
سو پاي لافا و كوشتى

...

ك س ردانم كردى
بمب ب ب رد م م م م * (خا و)
بز انم ننگى د رگاي ح وش ك يان ن گ و او
بز انم ك ترى س ر ديوار كان
و ك جار ان گ رانى د
بز انم لا ولا و كان
با و ش د ك ب ديوارى پيردا و
ز رد پ ما چيان د كا

...

ك گام و
بمب ب ك با بخانى * (ح م گ و)
تا پ ب سي كا نم
ه ناسى دوو كى
خوز و گشت ه ب مزم
ز ر ف گ لاسم بد ر
ب نى دايكمى ل ب
ل گ زى ن
ل سى حرى قزى
ئ وارانى
تا فگ بچ

...

کڼ ها تم و
لڼ بره یوانی ما ی
چل کڼ کان دامند
تا و کوو جاران
گڼ رانی * (غریب مڼ مڼ) بڼ بڼ
لڼ ما ی (ڼڼ حان)
جام دڼ و قڼ سوانی سڼ وزم بڼ بڼ
کڼ تامی ڼڼ حی مڼ شک ی (حڼ لاو) ی لڼ بڼ
بمبڼ بڼ ژر دارس و کڼ ی پستی قڼ ا
تا سڼ هڼ ی غڼ ریبیم دڼ توڼ تڼ و
تڼر تڼ ماشایی زڼ ردڼ پڼ ی منا یم کڼ م

...

کڼ گڼ ا م و
گیرفانی ڼ استم پڼ کڼ لڼ چوالڼ و
لای چڼ پم لڼ م وژ
ڼ سپڼ کی تڼ ختڼ م بڼ بکڼ
بڼ هڼ ناس ی م ل
بڼ پڼ کڼ نینی کچ
بڼ گڼ رانی بڼ ق
بڼ دڼ نگی برووسکڼ
بڼ فووی با
کار بکا

...

کڼ سڼ ردانم کردی
دڼ ستم پڼ کڼ لڼ * (نان برنجی) ژیان
قا پڼ محڼ لڼ بیم لای * (فڼر یدوون) بڼ بکڼ
پڼ ی بکڼ لڼ شیل ی شرووی بیر وڼ ری
بمبڼ بڼ لای * (ءڼ بڼ ی مڼ ا)
با سڼ لووقمڼ قازی و
بڼ شی دوانیوو ڼ ڼ ی ک
گڼ رانی غڼ ریبیم بڼ بڼ
هڼر و کوو جاران

دستم بگره بـ ما می* (داد مینا)
تا بـ چاوی کز و
نایند ی ژیا نی پووچم
بـ بگتت و
با پـم بـ
ژمار ی بـ قـ شهید کا نی
*(کا نی کوور) چـ ند

...

گـ اـمـ و
باسی ئـ سپـ سپید کا نم بـ مـ کـ
پـم مـ
چـ ند جار گلاون
چ جـ لاد کی سـ ر سنوور کوشتنی
لـم مـ پرسـ شاعر
خـ کی کام چـ کی خـ یا
بـ لـ مـ جلسی سیاست اـ کا
بـ چـ لـ سا لـ گـ یا ژیا م
کـ تا یی دـ سما یـم
هـ ناسـ ی کیسـ کی شـت بوو
با بردی و نـ گـ اـ یـ و
پـم مـ چـ ند گـ ای باخ
قـ مـ ی با سـ ری بـ ی
کام جـ لادی زریان کوشتی

...

گـ اـمـ و
باسی سـ رـ کـ دز کا نی
نیشتمان بـ مـ کـ
پـم مـ بـ رـ بـ یان
سـ ری دوویشک و
نیو شـ و
ملی بـ را نـ کـ وی دـ پـ پـ نن
پـم مـ ی وـ چـ کا نیان
ئـ سپـ مـ ن
قالـ نچـ ی زـ را بن

کرمی میوو و
میی باخ و
گنئی ئاردن

...

ک گام و
بمب بیلای چمکی غریب
تاقی درخت دکم
ب نووری ژیان
دست دگرم ب دیواری شیعر و
پشت دکم گئی جنگ
بر بیلان دگرم باو شم و
ب ئواران پدکم
گهاتی
ئاو دزان من ل کو
ن ئازاری مل بد
ن تم

...

جلال بدو سا ج

...

* ناو کان ب شکن ل یادگاری و بیر وری منام.